

TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL

A. Ruuvet

Arveldus - ja
krediidioperatsioonide
arvestus

TARTU 1962

~~0-6~~²

211286

A-2459511
TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL

RAAMATUPIDAMISE KATEEDER

A. Ruuvet

Arveldus ja
kredüdioperatsioonide
arvestus

Majandusteaduskond
5-6

TARTU 1962

Тартуский государственный университет
ЭССР, г. Тарту, ул. Уликооли, 18

А. Руувет

УЧЁТ РАСЧЁТНО-КРЕДИТНЫХ
ОПЕРАЦИЙ
На эстонском языке

2

TARTU ÜLIKOOLI
RAAMATUKOGU

211286

Vastutav toimetaja K. Parvel

Korrektor E. Oja

=====

TRÜ rotaprint 1962. Trükipoognaid 6,68.
Tir. 500 eks. MB 01478. Tell. nr. 691.

Hind 20 kop.

S a a t e k s .

Majandusteaduskonna rahandusharu õppeaine "Raamatupidamine" jaguneb järgmisteks osadeks:

- I. Raamatupidamise alused.
- II. Tööstusraamatupidamine.
- III. Põllumajandusraamatupidamine.
- IV. Kaubandusraamatupidamine.

Käesolev töö "Arveldus- ja krediidioperatsioonide arvestus" käsitleb raamatupidamise kursuse II osa, s.o. tööstusraamatupidamise vastavat teemat.

Õppevahendi koostamisel võetakse arvesse kursuse I osa, raamatupidamise aluste õppimisel omandatud teadmisi ja eeldatakse, et üliõpilased on tuttavad nii materjalide soetamise ja toodangu realiseerimise kui ka sellega seotud põhiliste arveldusoperatsioonidega ning arvestuseks rakendatavate kontodega.

Ka arveldus- ja krediidioperatsioonide arvestusregistrite tutvustamisel eeldatakse, et üliõpilased tunnevad raamatupidamise žurnaaloordervormi põhiprintsiipe.

Õppevahend on mõeldud kasutamiseks rahandusharu statsionaarsetele ja kaugõppeüliõpilastele.

Koostaja.

I. ARVELDUSOPERATSIOONIDE ARVESTUSE ÜLDNÕUDED NING OTSTARVE.

NSV Liidu raharingluse plaanipärane iseloom eeldab, et ettevõtete, organisatsioonide ja asutuste rahalisi vahendeid säilitatakse ühtses, üldriiklikus keskses. See ülesanne on asetatud NSV Liidu Riigipangale, kes on seega rahvamajanduse kassaliseks teenindajaks, teostab ettevõtete, organisatsioonide ja asutuste arveldusoperatsioone ja krediteerib neid.

Rahaliste vahendite säilitamisel, arveldusoperatsioonide teostamisel ja krediteerimisel lähtutakse alljärgnevast:

1. Kõik riiklikud, majanduslikud ja kooperatiivsed organisatsioonid on kohustatud oma rahalisi vahendeid säilitama Riigipanga vastava asukoha osakonnas. Seal, kus Riigipanga osakondi ei ole, säilitatakse raha hoiukassades.

2. Rahaliste vahendite arvestamiseks avab Riigipanga osakond igale ettevõttele, organisatsioonile ja asutusele arveldus- või jooksva konto.

3. Ettevõtete ja organisatsioonide vahelised arveldused toimuvad üldiselt Riigipanga kaudu, nn.sularahata arvelduste teel. Selle käigus kannab pank arvelduskonto valdaja ülesandel vastava summa üle teise ettevõtte või organisatsiooni arvelduskontosse, kasutamata seejuures sularaha.

4. Sularaha antakse ettevõtetele, organisatsioonidele ja asutustele välja ainult palkade, stipendiumide jt. tasude väljamaksmiseks kui ka vähemate majandusliku iseloomuga kulutuste tegemiseks vastavate fondide või limiitide piires.

5. On keelatud ühel ettevõttel krediteerida teist, lubatud on ainult pangakrediit.

Rahaliste vahendite säilitamine tsentraliseeritult Riigipangas võimaldab vabu rahasummasid kaasa tõmmata majanduslikku ringlusse, s.o. krediteerida niisuguseid ettevõtteid ja organisatsioone, kellel on tekkinud põhjendatud vajadused käibe vahendite ajutiseks suurendamiseks. Sularahata

arvelduste abil vähendatakse ringluses olevat sularaha hulka ja kindlustatakse sellega NSV Liidu rahasüsteemi. Seetõttu, et ettevõtetevahelised arveldused ja nende krediteerimine on koondatud ühte keskusse, tagatakse ettevõtete tegevuse kontrollimine rubla abil. Seoses sellega on Riigipanga ülesandeks jälgida süstemaatiliselt ettevõtete ja organisatsioonide tootmis-, kaubakäibe-, kasumi- ja omahinnaplaani täitmist, palgafondi kasutamist, oma- ja laenatud käibevahendite kasutamist ning maksedistsipliini, s.o. ettevõtete maksete suurust ja õigeaegsust. Kui kontrollimisel avastatakse ettevõtte majanduslikus ja finantstegevuses puudusi, on Riigipanga ülesandeks nõuda olukorra parandamist.

II. ARVELDUS- JA JOOKSVAD KONTOD RIIGIPANGAS.

Kontode liigitamine ja otstarve.

Kõik riiklikud, kooperatiivsed ja ühiskondlikud organisatsioonid, ettevõtted ning asutused on kohustatud hoidma oma rahalisi vahendeid Riigipangas, mõnedel erandjuhtumitel ka hoiukassades. Rahaliste vahendite hoidmiseks ja operatsioonide teostamiseks avatakse Riigipangas, s.o. vastavas kontoris või osakonnas mitmesuguste nimetuste ja ülesannetega kontosid. Näiteks tuntakse arveldus-, jooksvaid, laenu-, erilaenu- jt.kontosid.

Nimetatud kontosid võib jaotada kahte rühma:

1. Kontodeks, kus hoitakse ettevõtetele eraldatud ja kinnistatud vahendeid kui ka kooperatiivse ja ühiskondliku organisatsiooni omavahendeid. Sellesse rühma kuuluvad arveldus-, jooksvad ja mitmesugused erikontod.

2. Laenu- ja erilaenukontodeks, kus arvestatakse ettevõtetele ajutiseks kasutamiseks antud vahendeid.

Esitatud kontode rühmadest on põhiliseks esimene, sest laenu- ja erilaenukontosid avatakse ainult arveldus- ja jooksvaid kontosid omavatele ettevõtetele.

Alljärgnevalt vaadeldakse arveldus- ja jooksvate kontode erinevusi ja iseärasusi.

Arvelduskontod avatakse neile riiklikele ja kooperatiivsetele ettevõtetele ning organisatsioonidele, kes on isemajandavad, varustatud oma käibevahenditega ja on iseseisval bilansil. Konto avatakse ainult siis, kui on täidetud kõik need kolm tingimust. Näiteks tööstusettevõtte isemajandavale tsehhile, kellele oma käibevahendeid pole eraldatud, arvelduskontot ei avata.

Arvelduskontod avatakse järgmistele isemajandavatele organisatsioonidele ja ettevõtetele:

1) ministriumide, rahvamajandusnõukogude ja ametkondade peavalitsustele ning nende koosseisu kuuluvatele ettevõtetele,

2) trustidele, kaubastutele, kombinaatidele, mitmesugustele majandusorganisatsioonidele ja nende koosseisu kuuluvatele ettevõtetele;

3) raudtee-, laevanduse- jt. transpordiorganisatsioonidele;

4) tööliste varustamise osakondadele, täielikult isemajandamisel olevatele puhkekodudele, sanatooriumidele, teatritele, klubidele, kinoteatritele, ajalehtede toimetustele ja mitmesugustele elanikkonna kultuurilisi, sanitaarseid ja elukondlikke vajadusi teenindavatele organisatsioonidele;

5) tarbijaskooperatsiooni ettevõtetele ja organisatsioonidele.

Kui majandusorganisatsioonil on oma asukohast väljaspool veel mitteisemajandavaid ettevõtteid ja majandeid (näiteks ladusid, kauplusi jne.), siis võib peale keskuse arvelduskonto avada allettevõtete asukohtadesse nn. allarvelduskontosid. Neid kasutatakse allettevõtete sularaha laekumiste sissemaksmiseks ja ülekandmiseks keskuse arvelduskontosse.

J o o k s v a d k o n t o d avatakse:

1) eelarvelistele asutustele ja organisatsioonidele;

2) partei-, komsomoli-, ametiühingu-, ühiskondlikele jt. organisatsioonidele;

3) kolhoosidele, kohalike nõukogude majavalitsustele jt.

Üldreegli kohaselt võib isemajandaval ettevõttel või organisatsioonil olla Riigipangas ainult üks arveldus- või jooksev konto. Kuid ettevõtte käsutuses olevate vahendite iseloom nõuab eriotstarbega kontode avamist. Nii näiteks võib isemajandaval tööstusettevõttel lisaks arvelduskontole Riigipangas olla samas pangas veel kapitaalremondi erikonto, mille vahendeid kulutatakse ainult põhivahendite kapitaalremontideks.

K o n t o d e a v a m i n e j a s u l g e m i n e .

Arveldus- ja jooksvate kontode avamine on ettevõtete või asutuse majanduslikus tegevuses eriti oluline, sest

sellest hetkest alates on õigus osa võtta Riigipanga sularaha- kui ka arveldus- ja krediteerimisoperatsioonidest. See pärast on Riigipanga ülesandeks kontrollida hoolikalt iga ettevõtte asutamise, reorganiseerimise või likvideerimise seaduslikkust.

Vastasustatud ettevõtte arvelduskonto¹ avamisel esitatakse Riigipangale järgmised dokumendid:

1. Konto avamise avaldis.
2. Ettevõtte asutamise seaduslikkust tõestav dokument:
 - a) liidulise alluvusega ettevõtted - vastava ministri käskkiri;
 - b) liiduvabariikliku alluvusega ettevõtted - ministrite nõukogu või rahvamajandusnõukogu määrus või käskkiri;
 - c) kohaliku alluvusega ettevõtted - liiduvabariigi ministri käskkiri, milles on viide ministrite nõukogu vastavale määrusele.

3. Kõrgema organi õiend selle kohta, et ettevõtte juhatajal (direktoril, ülemal jt.) ja pea- või vanemraamatupidajal on volitus operatsioonide tegemiseks arvelduskontol.

4. Kaart allkirjaproovidega ja pitsatijäljendiga.

Kui ettevõttes muudetakse või vahetatakse allkirjaõigusega isikuid, siis esitatakse pangale kõrgema organi vastav käskkiri ja uus allkirjaproovide kaart. Konto avamise avaldise ja ettevõtte asutamise seaduslikkuse tõestamise dokumendi uuendamist sel juhul ei nõuta.

Ettevõtte reorganiseerimine võib aga tingida arvelduskonto täieliku ümbervormistamise.

Arvelduskonto avamise hetkest tekivad panga ja ettevõtte, s.o.kliendi (ehk konto valdaja) vahel lepingulised vahekorrad, vastastikused õigused ja kohustused. Riigipank on kohustatud kliendile tema nõudmisel välja andma tšekiraamatu ja tšekkide järgi välja maksuma sularaha, tegema sularahata ülekandeid, andma laene jne. Pank kui finantskontrolli organ peab veenduma ettevõtte poolt sooritatavate operatsioonide seaduslikkuses. Arvelduskontos säilitatavatelt sum-

¹ Seetõttu, et alljärgnevas käsitletakse peamiselt tööstusettevõtte rahalisi-, arveldus- ja krediidioperatsioonide, loobutakse mõistetest "asutus", "organisatsioon" ja "jooksev konto" ning kasutatakse ainult "ettevõtte" ja "arvelduskonto".

madelt arvestab pank ettevõtte kasuks (nn. pangaprotsente) 0,5 % aastas, kusjuures vastavad arvestused tehakse iga kvartali lõpul.

Konto valdaja on kohustatud täitma arveldusoperatsioonide instruksioonides ettenähtud sätteid. Tal on õigus nõuda andmeid arveldusoperatsioonide kohta (arvelduskonto väljavõtteid koos esmasdokumentidega) selleks kokkulepitud tähtaegadel, kuid jooksva kuu lõplikke andmeid tingimata järgmise kuu 1.päeval. Arvelduskonto väljavõtteid ja arveldusdokumente väljatakse pangast ainult vormikohase volitusega isikule (näiteks kassapidajale). Kui pank on arvelduskontost kandnud üle ebaõigeid summasid, peab klient esinema 10 p. jooksul kirjaliku vastuväitega. Kui vastuväidet ei esitata, kasseerib pank kliendilt sisse trahvina 0,2% päevas alates vastuväite esitamise tähtaja möödumisest. Ebaõiged arvelduskonto kirjendid parandab pank, kliendile teatatakse sellest järgmise arvelduskonto väljavõttega.

Arvelduskonto suletakse valdaja või panga korraldusel.

Esimesel juhul esitatakse pangale sellekohane avaldus, tagastatakse tšekiraamat koos kasutatud tšekide kontsude ja kasutamata tšekidega. Avaldises loetletakse kasutamata tšekide numbrid ja kinnitatakse arvelduskonto lõppsaldo.

Panga korraldusel suletakse arvelduskonto järgmistel juhtumitel:

1. Kui konto valdaja seoses ettevõtte reorganiseerimisega kaotas operatsioonide teostamise õiguse (näiteks antud ettevõtte liideti mõne teise organisatsiooniga ja seetõttu kujunes sellest ainult mitteisemajandav tsehh).

2. Kui arvelduskonto ei ole vormistatud kehtivate nõuete kohaselt ja vaatamata panga nõudmisele pole esitatud täiendavaid dokumente.

3. Kui kolme üksteisele järgneva kuu jooksul ei tehtud kontos ühtegi operatsiooni. Sulgemisel kantakse arvelduskontosse jäänud summa koos pangaprotsendiga üle valdaja või sellele õigusjärglase kontosse vastava kirjaliku avaldise esitamisele.

sel. Avaldise esitamiseks on ette nähtud 1,5 aastat alates kasutamata tšekide tagastamisest pangale.

Ettevõtte likvideerimisel kantakse arvelduskonto vahendid üle kõrgemalseisvale organile.

III. ARVELDUSKONTO OPERATSIOONID JA NENDE KAJAS-
TAMINE KONTODES.

Operatsioonide üldine iseloomustus.

Arvelduskonto operatsioonid jaotatakse sularaha- ja sularahata operatsioonideks.

Sularaha sisse- ja väljamaksed arvelduskontosse tehakse peamiselt ettevõtte kassa kaudu, üksikjuhtudel esineb neid operatsioone ka ostjatega ning mitmesuguste debitoride-kreditoridega. Sularaha sissemaksmisel ettevõtte kassast arvelduskontosse koostatakse vormikohane avaldus ja seejärel makstakse summa Riigipanga kassasse. Vastuvõetud summa kohta antakse Riigipangast kviitung.

Sularaha saadakse arvelduskontost rahalise tšekiga. Tšekk on ettevõtte kontot kasutama volitatud isikute kirjalikuks korralduseks Riigipangale tšekil märgitud summa väljamaksemiseks arvelduskontost. Tšeki näidis on järgmine:

Esikülg

Tšeki kants nr. 955392	Tartu Põllutusmasi- natetehas "Võit"	KONTO nr. 98013	Nr. 955392
summa 50 rbl. - kop.	tšeki väljaandja		Kassa kontrollmärk
"3." juuni 1961.	TSEKK nr. 955392		Kontrollmärgi kleepimise koht
Tšekk on väljaantud	summa 50 rbl. - kop. numbritega		
K. Lillele	Tartu	"3." juunil 1961.a.	
Allkirjad:	väljaandmise koht	kuup. kuusõnädega	
S. Sokolov esimene	NSV LIIDU RIIGIPANGA Tartu osakond		
A. Mardik teine Makske ettenäitajale		
Tšeki võttis vastu	Tšeki väljaandja pitseri koht viiskümmend rubla summa sõnädega	
"3." juunil 1961. K. Lill		Allkirjad: Direktor S. Sokolov. Pearamatupidaja: A. Mardik.	
Allkiri	Lõike- NSV LIIDU RIIGIPANK		

Täekk kirjutatakse välja käsitsi, tindiga, tšeki summa märgitakse nii numbritega kui ka sõnadega. Kuu, mil tšekk välja anti, kirjutatakse ainult sõnadega. Tšekil ei ole lubatud teha parandusi; selle summa ei tohi ületada arvelduskonto rahaliste vahendite saldot. Tšekile kirjutavad alla arvelduskonto käsutamissoigusega isikud.

Kui Riigipangal tekib kahtlusi tšeki ja selle allkirjade suhtes (eriti siia, kui allkirjad pole kooskõlas pangas asuva kaardi proovidega) või tšeki summa ületab arvelduskonto saldo, siia seesuguseid tšেকে pank väljamaksmiseks vastu ei võta.

Tšeki pöördel näidatakse väljakirjutatud summa otsarve: Pöördkülg

Siffer	Kulude otstarve	Summa
62	Palk
62	Belarveliste asutuste palk
66	Põllumajandussaaduste varumiseks
73	Pensionid, sotsiaalkindlustuse toetused
74	Komandeerimisrahad	50.-
75	Majanduslikud kulutused
Kasutamata krediidi jääk		-
Allkirjad: direktor S. Sokolov pearaamatupidaja A. Mardik		

Korralduse käesoleva tšeki summale sain allkiri

Märkus vastuvõtja isikut tõendava dokumendi esitamise kohta

Esitatud dokumendi nimetus nr.

Välja antud .. asutuse nimetus .. "...." 19..a.

Väljaandmise koht

Kontrollinud Maksnud "...." 19..a.
(kontrolör) (raamatupidaja) (maksnud kassapidaja)

Peale rahaliste tšekide tehakse arvelduskontost väljamakseid ka ülekannetega. Seda arveldusvormi käsitletakse hiljem.

Suurem osa arvelduskonto operatsioonidest sooritatakse sularahata. Nii on arvelduskonto sissetulekuoperatsioonide juures aluseks mitmesuguste deebitoride maksekäsundid, ettevõtte poolt pankas esitatud maksenõuded, Riigipanga aviisid jt.dokumendid. Väljaminekuoperatsioonide põhilisteks dokumentideks on samuti maksekäsundid (mida koostab ettevõtte ise) või hankija poolt sissenõudmiseks esitatud ja ettevõtte (ostja) poolt aktseptitud maksenõuded. Kuid lisaks nendele võib Riigipank kirjendada kontost maha summaksid ka ilma arvelduskonto valdaja nõusolekuta (näiteks rahvakohtu täitehalduste, arbitraaži ja rahandusorganite korralduste alusel).

Mõnikord võib aga juhtuda, et ettevõtte arvelduskonto vahenditest ei piisa kõigi maksete tasumiseks. Sel juhul eraldatakse kõik tähtjaks tasumata dokumendid nn.kartoteeki nr2. Vahendite laekumisel rahuldatakse nõudmised alltoodud järjekorras:

- 1) palk ja sellega võrdsustatud maksed (sealh.sotsiaalkindlustuseraldised),
- 2) maksed materjalide ja teenuste hankijatele ning töövõtjatele,
- 3) amortisatsioonieraldised ja kapitaalvahetusteks ettenähtud kasumieraldised,
- 4) maksed pangalaenude katteks,
- 5) muud maksed.

Eelarvelised kohustused tasutakse kohe peale palga väljamaksmist.

Ülalesitatust ilmneb, et tähtjaks tasumata maksete tekkimisel on ettevõttel keelatud kulutada arvelduskonto vahendeid oma soovi ja vajaduste järgi. Et niisugune olukord ei mõjutaks ettevõtte tootmistegevust negatiivselt, võimaldatakse edasilükkamata kulusid tasuta arvelduskonto laekumiste üldsummast 5% ulatuses väljaspool järjekorda.

Tööstusettevõtte sularahata arveldusoperatsioonide enamik on ühenduses tooraine ja materjalide soetamisega,

valmistoodangu realiseerimise ja teenuste osutamiseks. Sõltuvalt sellest, kas bankija ja ostja asukohad on erinevas või ühes ja samas asulas, tehakse vahet teise- ja samalinnaliste arvelduste vahel.

T e i s e l i n n a l i s e d a r v e l d u s e d .

Teiselinnaliste arvelduste all tuntakse peamiselt arvelduste aktsept-inkassovormi, akreditiivi, erikontot ja ülekandeid.

1. Aktsept-inkassovormi olemus seisneb selles, et hankija esitab peale toodangu lähetamist või tööde tagemist selle maksumust tõestavad dokumendid (maksenõude ja arve) Riigipanga kaudu ostjale või tellijale aktseptimiseks ja tasumiseks.

Maksja nõusolekut hankijalt esitatud maksenõude tasumiseks nimetatakse aktseptiks. NSV Liidus rakendatakse eitava (vaikivat) aktsepti, s.t. et dokumentaalselt ei vormistata mitte maksja nõusolekut tasumiseks, vaid tema keeldumist tasuda maksenõuet ettenähtud tähtaja jooksul.

Peale aktseptimist (s.t. aktseptist keeldumise tähtaja möödumist) inkasseerib pank ostjalt või tellijalt vastava summa ja kannab selle üle hankijale.

Ülalkirjeldatu põhjal on arusaadav, miks seda arveldusviisi nimetatakse aktsept-inkassovormiks (mõnikord ka ainult aktseptvormiks).

Arvelduste aktsept-inkassovormi kasutatakse maksete korral alates 25 rublast. NSV Liidu Riigipanga kirjas nr.537, 28.augustist 1957.a. on selle arveldusvormi jaoks ette nähtud 5 unifikseeritud tüüpvormi. Nendest on osutunud enamkasutatavaks arvet ja maksenõuet ühendav nn. arve-maksenõude tüüpvorm nr.883-k (vt.lk.15).

Tõestusettevõtte võib oma toodangut ära saata ainult varem sõlmitud lepingu või ostjalt saadud tellimuse alusel. Selle kontrollimist võimaldavad arve-maksenõude vastavad rekvisiidid. Kui aga toodangut lähetatakse aasta alguses, s.o. enne lepingu sõlmimiseks ettenähtud tähtaega, siis tehakse arve-maksenõudele märge "lepingueelne hange".

Sel juhul, kui toodang võetakse ostja esindaja poolt

vastu hankija laos ja veetakse ära ostja transpordiga, tehakse arve-maksenõudele jälle vastav märkus.

Hankija on kohustatud peale toodangu ärasaatmist (või üleandmist) esitama arve-maksenõude panka inkassoks üldreegli kohaselt 3 päeva jooksul. Sellest tähtajast kinnipidamise jälgimiseks märgitakse arve-maksenõudele toodangu ärasaatmise kuupäev ja transpordidokumendi andmed.

Arve-maksenõue koostatakse kuues eksemplaris, mille esimesele ja kolmandale eksemplarile kirjutavad alla allkirjaõigusega isikud ning esimene nendest varustatakse veel pitsatijäljendiga. Neli esimest eksemplari esitatakse hankijat teenindavale pangale; nendest jäetakse neljas teelolevate arveldusdokumentide tagatisel antava laenu kindlustuseks ja kolm esimest eksemplari saadetakse edasi ostjat teenindavale pangale. Neid eksemplare kasutatakse seal järgmiselt:

a) esimene jääb makse memoriaalorderiks,

b) teine saadetakse peale tasumist tagasi hankija pangale ja lisatakse seal hankija arvelduskonto väljavõttele,

c) kolmas aga antakse maksjale aktseptimiseks.

Viiendast-kuuendast eksemplarist saadab hankija ühe ostjale ja teise jätab endale (toodangu lähetusoperatsiooni arvestamiseks).

Kui ühele ostjale ärasaadetud toodete arv on suur ja need ei mahu ülalkirjeldatud arve-maksenõude blanketile, siis koostatakse kõigepealt arve (või mitu arvet) ja selle alusel juba eraldi maksenõue neljas eksemplaris (vt.lk.16).

Peale maksenõuete vormistamist koostatakse nende alusel maksenõuete register (vt.lk.17) kahes eksemplaris ja esitatakse panka inkassoks. Registri esimesele eksemplarile, mis jääb panka, peavad alla kirjutama pangas vormistatud allkirjaõigusega isikud; teisele eksemplarile antakse pangas vastuvõtuallkiri ja tagastatakse hankijale.

Maksja pank, saanud hankija pangalt maksenõuded (või arve-maksenõuded), varustab nad saabumiskuupäevadega, kontrollib rekvisiitide andmeid ja registreerib nad vastavas žurnaa-lis. Maksenõude üks eksemplar koos lisadega, nagu märgiti juuba eespool, antakse maksjale aktseptimiseks. Kasutatakse

kahe sugust, s.o. eel- ja järelaktsepti.

Eelaktsepti korral loetakse maksenõue aktseptituks, kui maksja ei teata pangale kirjalikult maksenõude tasumisest keeldumisest (üldreegli järgi kolme tööpäeva jooksul alates maksenõude pank saabumise päevale järgnevast päevast). Eelaktsepti rakendatakse peamiselt teiselinnaliste maksenõuete tasumisel.

Järelaktsepti puhul tasutakse maksenõue kohe saabumispäeval. Kuid maksjal on õigus esitada järelaktseptist keeldumine samuti 3 tööpäeva jooksul (mitte arvestades maksenõude pank saabumise päeva). Järelaktsepti kasutatakse peamiselt samalinnaliste maksenõuete tasumisel ja mõnede teiselinnaliste hankijate puhul (näiteks kaupade ärasaatmisel autotranspordiga või kaupade ja teenuste vastuvõtmisel üleandaktiga).

Mõnede toodete ja teenuste maksenõuded tasutakse ilma aktseptita juba järgmisel päeval peale pank jõudmist. Nisugusteks on kommunalteenuste (gaasi, vee jne.), naftatööstussaaduste jt. maksenõuded.

Maksjal on õigus maksenõude tasumisest keelduda täielikult või osaliselt. Täielik aktseptist keeldumine on õigustatud siis, kui:

- 1) maksenõue esitati tellimata toodangule;
- 2) veos, millele esitati maksenõue, on juba varem tasutud;
- 3) toodang saadeti ära ebaõigisel aadressil;
- 4) hanked olid ennetähtaegsed ja ostjaga kooskõlastamata;
- 5) esinesid mitmesugused muud seaduse ja lepinguga ettenähtud juhtumid.

Osaline aktseptist keeldumine on põhjendatud juhtudel, kui hankija:

- 1) kasutas lepinguga võrreldes kõrgemaid hindu ja juurdehindlusi;
- 2) saatis toodangut lepingus ettenähtust suuremas koguses;
- 3) ei pidanud kinni lepingus ettenähtud sortimendist,

Saabus maksja panka				Hankija ja selle aadress	Tartu Põllutööstusmasinatetehas "Võit" Tartus, Kalmistu t.21/23	oblast FVK nr.	Maksmise tähtaeg
Konto Tartu pangas, linnas				Tartu			
Veose saatja				Tartu Põllutööstusmasinatetehas "Võit"	Saatejaam	Tartu	
Maksja ja selle aadress				15.juunil 1961.a.	ARVE-MAKSENÕUE nr.425		Operats.liik
				"Nurme" sovhoos, Pärnu piirkond			DEEBET 57015
Konto Pärnu pangas, linnas				Pärnu	obl. -		Maksja konto number
Veose saaja				"Nurme" sovhoos	sihtjaam Pärnu		KREEDIT
Saatisviis ja kv./stl./nr.				raudtee, väike kiirus nr.9756	kohtade arv 20	kaal lo t	Bilansikonto nr.830 98013
<u>Lepingu</u>				nr.71	5.jaanuar 1961.a.	Arasaatmise kuupäev	Operats. nr.
<u>tellimuse</u>				nr.71	5.jaanuar 1961.a.	14.juunil 1961.a.	nr.
Hankija konto number							
Nomenkl. nr.	Mõõtühik	Kogus	Hind	Nimetus	Summa		
501	tk.	20	100.-	Rippkartulivõtjad RKV-1	2 000.-		
Rbl.sõnadega				kaks tuhat oo kopikat			Rbl.
Arve ja lisad				saadetud maksjale 15.juunil 1961.a.			Viivised...p.eest
Pitser ja				hankija allkirjad (1-le eksemplarile)			rbl.
				Direktor S.Sokolov.			Üldse rbl.
				Pearaamatupidaja A.Mardik.			Maksmise kuupäev Panga allkirjad

Saabus makaja pank

Hankija ja selle aadress Tartu Põllutööstusmasinatetehas "Võit" Tartus, Kalmistu. t. 21/23.....

V. nr. 888

Konto Tartu pangas, linnas Tartu FVK nr.

Maksmise tähtaeg

Maksja ja selle aadress: 15. juunil 1961. a. "Nurme" sovhoos, Pärnu piirkond MAKSENÕUE nr. 426

Operats. liik nr. 2

Konto Pärnu pangas, linnas Pärnu obl.

DEEBET
57015
Maksja konto number

Leping tellimus nr. 71 5. jaan. 1961. a. Saatmisviis raudtee, väike kiirus

KREEDIT
Bilansikonto nr. 830
98013

Kauba liik põllutööstusmasinad Ärasaatmise kuupäev 15. juunil 1961.

Arve nr.	Kv./stl./nr.	summa	Arve nr.	Kv./stl./nr.	summa
430	975 706	2 200.-			
471	975 707	2 000.-			

Hankija konto number

Rbl. 4 200.-
maksenõude summa

Viivised ... Rbl.
päeva eest

Rbl.
üldse

Maksmise kuupäev
196 .a.

Panga allkirjad

Rbl. sõnadega neli tuhat kakssada rubla oo kop.

Arve ja lisad saadetud maksjale 16. juunil 1961. Hankija panga
Pitseri ja maksja allkirjad (1-le eksemplarile) stamp
Direktor S. Sokolov.
Pearaamatupidaja A. Mardik.

Kauba müüja .. Tartu Põllutöemasinatetehas "Võit"
 Aadress .. Tartus, Kalmistu t. 21/23
 ..Arvelduskonto nr. 98013
 Riigipangale .. Tartu .. linnas

INKASSOKS ESITATUD MAKSENÕUETE REGISTER

nr.101 16.juunil 1961.a.

Vaba koht kõitmiseks

Esitame .2.. maksenõuet koos arvete- rbl. 6 200.- ga kogusummas kuus tuhat kakssada sõnades rubla oo kopikat ja palume need vastu võtta inkassoks(spetsifikatsioon põrdel)	Registri vastuvõtu kuupäev 196...a. Kontrollitud Kontrolör Raamatupidaja Ekspeditsiooni allkiri väl- jastamiseks vastuvõetud mak- sen.kohta196...a.allkiri.....
--	--

Põrdekül

Jrk. nr.	Maksenõude nr.	Summa	
		Laenude kindlustus (jaotus A)	Krediidita (jaotus B)
1.	425	2 000.-	
2.	426	4 200.-	
3.			
4.			
5.			
6.			
7.			
8.			
9.			
10.			
11.			
12.			
	Kokku	6 200.-	

Registrile kirjutavad alla kaubamüüja
 poolt tema arvet pangas käsutama vo-
 litatud isikud.

Oleme teadlikud panga eeskirjadest inkassooperatsioonide
 alal ja kohustume neid täitma
 Pitseri koht Allkirjad: direktor S.Sokolov
 pearaamatupidaja A.Mardik

s.t. saatis koos tellituga katellimata kaupu;

4) arveldusdokumentides esines arvutusvigu jne.

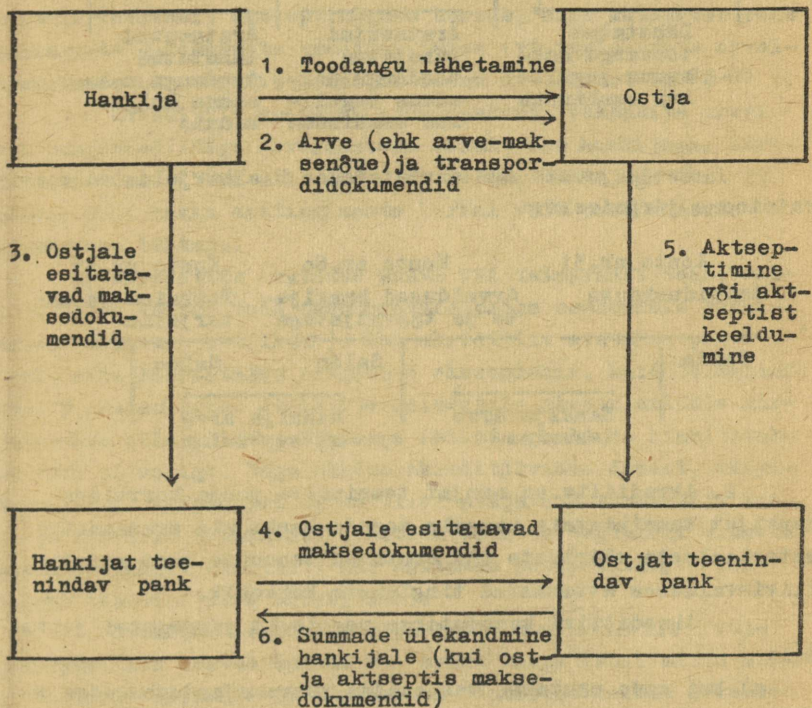
Aktseptist keeldumise esitab maksja teda teenindavale pangaosakonnale telegrammi kujul kolmes eksemplaris, mis on adresseeritud hankija pangale ja ka hankijale. Selles motiveeritakse aktseptist keeldumine ja osutatakse aluseks oleva seadusandliku akti või lepingu sätetele. Pangal on õigus lükata aktseptist keeldumine tagasi, kui see pole küllaldaselt motiveeritud, kui motiivid on vastuolus kehtiva seadusandlusega ja panga eeskirjadega või keeldumise avaldises puuduvad viited lepingu vastavatele sätetele. Aktseptist keeldumise telegrammi teine eksemplar tuleb varustada arvelduskonto käsundajate allkirjadega ja märkusega, et pank tasuks telegrammi saatmise kulud maksja arvelduskontost.

Peale maksenõudmise aktseptist keeldumist jääb kohalejõudnud saadeti ostja vastutavale hoiule. Hankijal on õigus nõuda vastutaval hoiul olevate toodete tagastamist või nende saatmist mõnele teisele, tema poolt teatatud ostjale.

Aktseptitud maksenõuded tasutakse ostja arvelduskontost järgmisel päeval peale aktsepteerimiseks ettenähtud tähtaja möödumist. Kui ostja arvelduskontos puuduvad maksenõude tasumiseks vajalikud vahendid, siis on pank kohustatud sellest teatama hankijat teenindavale pangale. Seal pannakse maksuraskustes olevate ostjate nimekiri välja klientidele tutvumiseks.

Tähtajaks tasumata maksenõuded hoitakse maksjat teenindavas pangas eraldi, nn. kartoteegis nr.2. Vahendite saamisel tuleb lisaks maksenõudele tasuda veel viivised 0,01% päevas. Viiviseid arvutatakse täissadadelt rubladelt, s.e. summad kuni 50 rublani jäetakse ära, kuna 50 - 100 rublani loetakse täissadadeks.

Aktsept-inkasso arveldusviisi üldiseks iseloomustamiseks esitatakse alljärgnev skeem:

Nende operatsioonide arvestamiseks hankija juures kasutatakse järgmisi sünteetilisi kontosid¹ ja arvestusskeemi:

¹ Nii siin kui ka järgnevas rakendatakse kontoplaani, mis on kinnitatud NSVL Rahandusministeeriumi poolt kooskõlas NSVL Statistika Keskkvalitsusega 29. septembril 1959. a. nr. 295 all.

Konto nr.40	Konto nr.45	Konto nr.46	Konto nr. 51
Valmistoodang	Lähetatud kaubad, tehtud tööd ja teenused	Realiseerimine	Arvelduskonto
Saldo	Saldo	Saldo	Saldo
1	3	2	
Lähetatud toodangu maksumus tegelikus omahinnas	Aratasutud lähetatud toodangu maksumus tegelikus omahinnas	Aratasutud lähetatud toodangu maksumus hulgi-hinnas	

Ostja juures aga arvestatakse ülalkirjeldatud operatsioone järgmiselt:

Konto nr.51	Konto nr.60	Konto nr.05
Arvelduskonto	Arveldused hankijate ja töövõtjatega	Tooraine ja materjalid
Saldo	Saldo	Saldo
1	2	
Hankija arve tasumine	Hankija arve aktseptimine	

2. Akreditiiiv on ostjat teenindava panga korraldus hankijat teenindavale pangale tasuda hankijale ärasaadetud materiaalsete väärtuste või osutatud teenuste eest akreditiiviavalduses ettenähtud tingimuste kohaselt.

Akreditiivi kasutatakse peamiselt järgmistel juhtudel:

- kui seda nõutakse vastavates rahvamajandusharudes valitsuse määruse või korraldusega või on ette nähtud hankepõhitingimustes;
- kui see on ette nähtud hankija ja ostja vahelises lepingus või kokkuleppes või kui nendevahelised majanduslikud suhted on ebaregulaarsed;
- toodete, kaupade vastuvõtmisel hankija asukohas;
- sanktsioonina ostja suhtes juhul, kui arvelduste aktseptinkassavormi kasutamine on takistatud;
- panga nõudmisel ostja suhtes, kes on viidud arvelduste ja krediteerimise erirežiimile või kellel esineb süste-

maatiliselt ülenormatiivseid tootmisvarusid.

Viimasel juhul rakendatakse arvelduste akreditiivivormi pangakontrolli tugevdamiseks. Akreditiivivormi kasutamise nõudest teatatakse kõigile hankijatele. Kui hankija seda arvesse ei võta ja jätkab ostjale materiaalsete väärtuste saatmist endiselt aktseptinkasso korras, siis katkestab pank niisuguste maksenõuete krediteerimise (vt. teelolevate arveldusdokumentide tagatisel saadud laenu kirjeldust lk.93-95).

Akreditiiv avatakse arvelduskonto vahendite arvel või pangakrediidiga arveldusteks ainult ühe hankijaga. Akreditiivisumma ei või olla alla 100 rubla, tähtajaga kuni 25 päeva; kuid hanke eritingimuste korral võib pank määrata ka 45-päevase tähtaja.

Akreditiiv avatakse posti või telegraafi teel, milleks ostja esitab teda teenindavale panga osakonnale vormikohase avalduse (vt.lk.22). Kui akreditiiv avatakse posti teel, siis koostatakse avaldus 5 eksemplaris, kuid telegraafi teel 3 eksemplaris. Avalduste esimestele eksemplaridele kirjutatakse alla allkirjaõigusega isikute poolt ja kinnitatakse veel pitseriga. Nagu nähtub akreditiivilavaldusest, märgitakse sinna andmed nii akreditiivi avaja kui ka hankija kohta ja tasumise tingimused (näiteks maksete tegemisel aluseks oleva dokumendi nimetus ; kas nõutakse ostja aktsepti või toimub tasumine ilma aktseptita).

Hankijat teenindav pank teeb akreditiivilt väljamakseid kas terves summas või osade kaupa (kuid mitte alla 25 rubla). Väljamaksete aluseks on hankijalt saadud arve-register (vt.lk.23) koos materiaalsete väärtuste transpordidokumentidega. Aktseptimise nõude korral varustatakse arve-register järgmise pealdisega:

"Aktseptitud	"kõupäev"	nr.	"
Volitatud	ettevõtte nimetus		
"..."	196..a.	Allkiri:	

Pank saadab tasumisel aluseks olnud dokumentide vastavad eksemplarid edasi ostja pangale, kust need antakse üle ostjale. Ostja võrdleb kohalejõudnud materiaalsete väärtuste koguseid

Tartu Põllutööstusmasinatetehas "Võit"
 akrediteeriija nimetus
 linnas Tartu krais(oblastis) Riigip.osak.
 FVK nr.

17.juunil 1961.a. AKREDITIIVIAVALDUS nr.15
 FVK nr.

Avage meile posti teel akreditiiv
 Riigipanga Vabariiklikus Kontoris Tallinnas
 *panga nimetus ja selle aadress: linn; vabariik; krai (oblast)
 arveldusteks Valutehasega "Pioneer", Tallinnas Kadaka tee 105
 hankija nimetus ja aadress

Tingimustel:
 1) makseid teha arve ja üleande-vastuvõtuakti esitamisel

 2) aktseptiga, ilma aktseptita ilma aktseptita
 või täiendavate tingimustega

3) kauba liik malmist tooted leping nr. 17 3.I 1961.a.

 4) sihtjaam Tartu

5) veose saaja Tartu Põllutööstusmasinatetehas "Võit"

 6) -
 7) Rbl.sõnadega Kaks tuhat viissada rubla 00 kopikat

Akreditiiviga tehtavate pangaoperatsioonide eeskirjad
 on meile teada, kohustume neid täitma. Tasutud dokumendid esi-
 tage meile. Meie korraldusel tehtud telegraafikulud tasuge meile
 kontost. Pitsatijäljend ja kliemi allkirjad (1-le eks.)

Akreditiivi tähtaeg
 30.juunil 1961.a.

Akreditiivi sulgemise
 tähtaeg 196...a.

Pank Operats.liik

DEEBET

Akrediteeriija konto number

KREEDIT

Bilansikonto nr.740

Rbl. 2 500.-

Akreditiivisumma

KREEDIT

Bilansikonto nr.960

Rbl.
 Panga poolt tehtud tele-
 graafikulud

Võti

Panga poolt teostatud
 196...a.

Panga allkirjad

Hankija ja selle
aadress

Valutehas "Pioneer", Tallinnas Kadaka tee 105

V.nr.888

Akreditiiv nr.15

Riigipanga Vabariiklik Kontor, Tallinnas

Tähtajaga 30. juuni 1961.

25. juunil 1961. a.

ARVE-REGISTER nr.3

Operatsioonil
liik nr.6

Esitades arve-registri, palume tasuda see ülalnimetatud akredi-
tiivist

Maksja ja selle aadress Tartu Põllutöömashinatetehas "Võit",
Tartus Kalmistu t.21/23 obl.

Konto Tartu pangas, linnas Tartu

Veose saaja Tartu Põllutöömashinatetehas "Võit" sihtjaam -

Saatmisviis ja kviitungi/saatel.nr. Oma transpordiga üleande/vastuv. akt nr.725 Kohtade kaal arv 7 3 t

Lepingu tellimuse nr.17 3. jaanurist 1961. a. Arasaatmise kuupäev 24. juunil 1961.

Volituse nr.87 Veose võttis vastu: Agent Litvak Samuel

Mõõtühik	Kogus	Hind	Nimetus	summa
t	3	250.-	Valudetail nr.515	750.-

Ebl.sõnadega seitsesada viiskümmend rubla oo kopikat

Hankija pitsatijäljend ja allkirjad
Direktor
Pearaamatupidaja

Panga allkirjad

DEEBET
Bilansikonto nr.830

KREEDIT
85017

Hankija konto number

Ebl. 750.-
summa numbritega

Arve-register kontrolli-
tud ja kooskõlas akredi-
tiiviga tingimuste ning
transpordidokumentidega

Kontrollitud panga poolt
196 .a.

Akreditiivi saldo peale
antud arve-registri tasu-
mist
Ebl.
Akreditiiv suletud summas
Ebl.

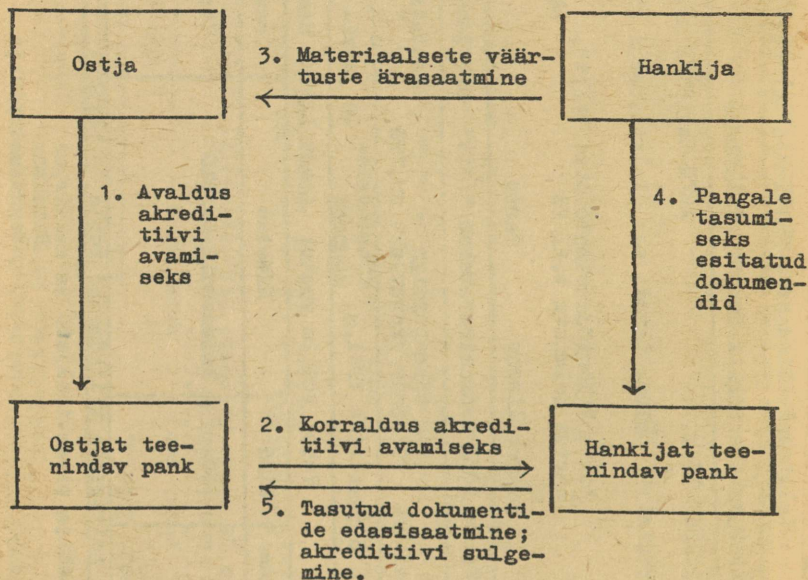
dokumentide andmetega ja seejärel võtab nad arvele.

Lõplikult kasutamata jäänud akreditiiv suletakse ja selle saldo tagastatakse ostja pank juhtumitel:

- a) kui määrdus akreditiivi tähtaeg;
- b) kui kasutamata jäägi summa on alla 25 rubla;
- c) maksja (ostja) korraldusel (kolmandal päeval peale korralduse saabumist hankijat teenindavasse pank).

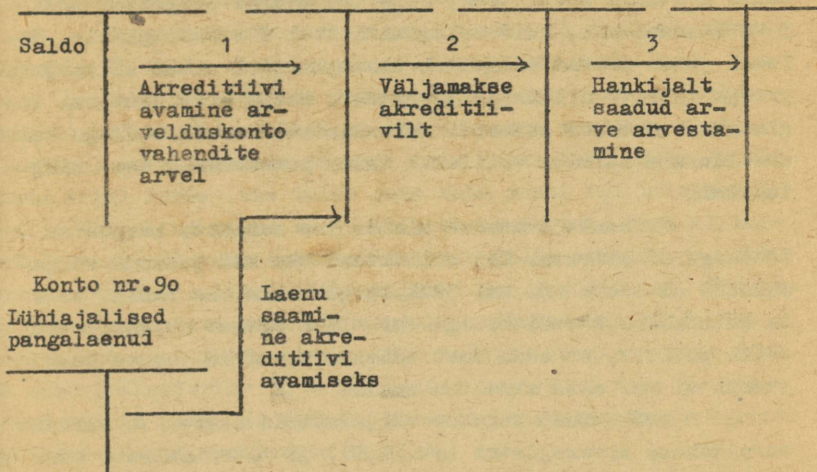
Akreditiivi saldo kantakse ostja pangas tagasi kas arveldus- või laenukontosse sõltuvalt akreditiivi avamiseks kasutatud allikatest.

Arvelduste akreditiivivormi iseloomustab alljärgnev skeem:

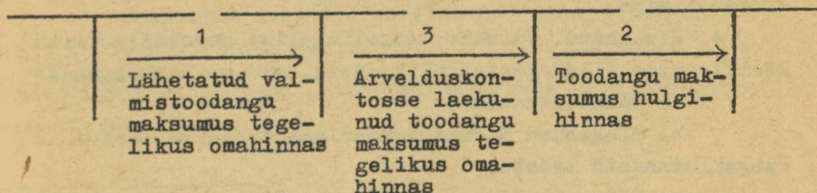
Akreditiivi avamise, sealt maksete tegemise ja sulgemise operatsioonid kajastatakse ostja juures järgmistes kontodes:

Konto nr.51	Konto nr.55	Konto nr.60	Konto nr.05
Arvelduskonto	Muud pangakon- tod allkonto 2 Akreditiivid ja veosekäibe eri- kontod	Arveldused hankijate ja töövõt- jatega	Tooraine ja materjalid

Hankija arvestab ärasaadetud materiaalsed väärtused järgmiselt:

Konto nr.40	Konto nr.45	Konto nr.46	Konto nr.51
Valmistoodang	Lähetatud kau- bad, tehtud tööd ja teenused	Realiseerimi- ne	Arvelduskonto

3. Erikonto avatakse hankija asukoha pangas. Seda kasuta-
takse juhul, kui ostjal on süstemaatilised, lepingulised ar-
veldusvahekorrad ühe või mitme hankijaga ja kui selles linnas
asub tema täievoliline esindaja (võrreldes akreditiiviga on
see üheks peamiseks erinevuseks).

Erikonto avatakse samuti posti või telegraafi teel, kasutades selleks akreditiiviga ühesugust blanketti (vt.lk. 22). Avalduse blanketil kriipsutatakse maha sõna "akreditiiv" ja kirjutatakse sellest kõrgemale "erikonte". Kui erikonto avatakse posti teel, siis esitatakse avaldus pangale 3 -s eksemplaris, kuid telegraafi teel 2-s eksemplaris. Mõlemal juhul peavad esimestel eksemplaridel olema allkirjaõigusega isikute allkirjad ja pitser. Selle arveldusvormi tingimustes nõutakse aktsepti rakendamist; seoses sellega tuleb arveldusele märkida volitatud isiku perekonna-, ees- ning isanimi.

Erikonto avatakse alates 100 rublast, kusjuures tähtaega ei piirata. Kui erikontost ühe kuu jooksul väljamakseid ei tehta või kui jääk langeb alla 100 rubla, siis ta suletakse. Akreditiiviga võrreldes erineb erikonto veel selle poolest, et seda saab täiendada, mille juures summa suurus ei või olla alla 100 rubla.

Erikontost tehakse väljamakseid alates 10 rublast vormikohase arveregistri (vt.lk.23) ja materiaalsete väärtuste saatedokumentide esitamisel. Arve-registri peab täievoliline esindaja aktseptima.

Erikontost makstakse esindajale põhjendatud kulutuste tegemisel ka sularaha (näiteks materjalide laadimisel ja ärasaatmisel).

Erikonto-operatsioone kajastatakse analoogiliselt akreditiiviga.

4. Ülekanded. Viimase teiselinna arveldusvormina käsitletakse alljärgnevas ülekandeid, mis on kaheksagused:

- a) pangatülekanded,
- b) ülekanded Sideministeeriumi organite kaudu.

Pangatülekandeid tehakse:

- a) kättesaadud materiaalsete väärtuste ja osutatud teenuste eest tasumiseks,
- b) realiseeritud toodangu kvaliteedi suhtes esitatud pretensioonide katteks,
- c) viiviste ja leppetrahvide tasumiseks,
- d) kreditoorse võlgnevuse tasumiseks,

e) maksete tegemisel riigituludesse, sotsiaalkindlustusorganitele jne.,

f) täievolilistele teiselinnalistele esindajatele töötasude maksmiseks, tööjõu värbamise organiseerimiseks, põllumajandussaaduste varumiseks jne.

Pangatšekandeid saab teha alates 25 rublast; summasid alla 25 rubla kantakse üle sideorganite kaudu.

Raha ülekanndmise dokumendiks panga kaudu on maksekäsund¹ (vt.lk.28), milles on andmed summa suuruse, saaja nimetuse, arvelduskonto numbri, teda teenindava panga ja ülekannde viisi kohta (kas tuleb seda teha posti või telegraafi teel). Pangal on õigus kontrollimise otstarbel nõuda ülekannete aluseks olevate dokumentide (s.o.vastavate arvete, reklaamsioonide, arbitraaži korraldust jne.) esitamist. Ülekannde tegemisel posti teel kirjutatakse maksekäsund välja 3-s eksemplaris, millest esimene jääb maksjat teenindavasse pankka memoriaalorderiks ja teine saadetakse edasi raha saajat teenindavale pangale. Kolmas eksemplar tagastatakse maksjale kui maksekäsundi vastuvõtu allkiri.

Ülekanndeid sideorganite kaudu tehakse alates 10 rublast, milleks koostatakse ülalkirjeldatud maksekäsund ja võetakse sellele panga aktsept (lahtrisse, kus on sõnad "....., kandke allpool märgitud saaja kontosse") järgmise tekstiga:

"Arveldustekssideorganiga koos aktseptitud maksekäsundi väljaandmisega

..(Kliendi esindaja perekonnä; ees- ja isännimi)
Tema allkirja näidis"

Aktseptiga tõendab pank, et summa on maksja arvelduskontost maha kantud.

¹ Maksekäsund on ettevõtte korraldus teda teenindavale pangale vastava summa ülekanndmiseks arvelduskontost maksekäsundis nimetatud ettevõtte, organisatsiooni või asutuse pangakontosse.

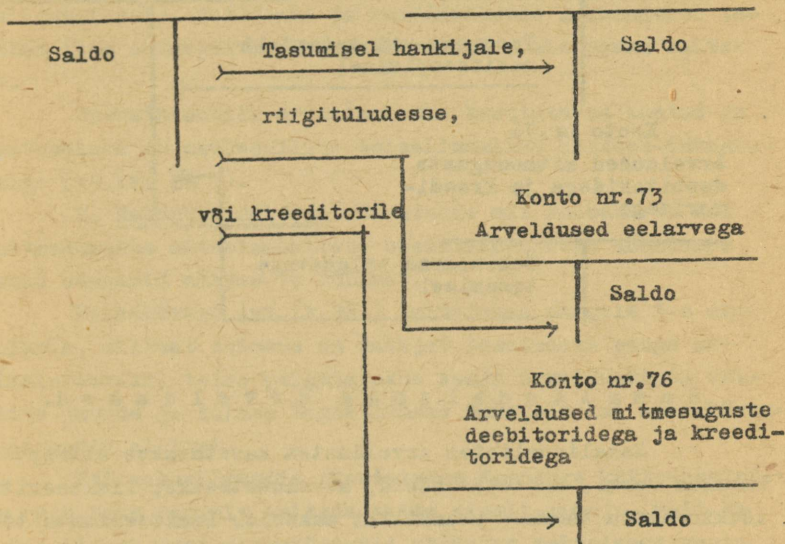
Tartu Põllutöömashinatetehas "Võit"		V.nr.873
maksja nimetus Tartu Riigip.osak.		Operatsiooni liik nr.1
27.juunil 1961.a.	MAKSEKÄSUND nr.187	DEEBET
Kirjendage maha Teie juures asuvast meie kontost ja kandke allpool märgitud saaja kontosse postiga		98013 Maksja konto number
teiselinnaliste arvelduste korral märkida: postiga, telegraafi teel, kiire		KREEDIT
Pärnus, Riigipanga Pärnu osakond	FVK Nr.	Bilansikonto nr.830
panga nimetus ja selle aadress: linn, vabariik, krai		Bilansikonto nr.960 telegraafik kulud Rbl.
Kellele "Nurme" sovhoos		57015
Rbl. saaja nimetus		Saaja konto number Rbl.
kolmkümmend oo kopikat		30.-
sõnadega		numbritega
Mille eest		Viiviseid ...päeva eest Rbl.
Leppetrahvide nõudmine nr.5 - 7.VI 1961.		Rbl. summa koos viivistega
Telegraafikulude summa kirjendage maha meie kontost Kliendi pitser ja allkirjad (1-le eksemplarile)		Teostatud pangas 196...a.
Panga allkiri käsundi vastuvõtmisel	Direktor: S.Sokolov Pearaamatupidaja: A.Mardik	Panga allkirjad

Ülekanded alla 10 rubla tehakse harilike postiülekannetega (s.o.sularaha ülekannetega kassast).

Arvelduskontost tehtud ülekandeid arvestatakse maksja juures järgmiselt:

Konto nr.51
Arvelduskonto

Konto nr.60
Arveldused hankijate ja
tõõvõtjatega

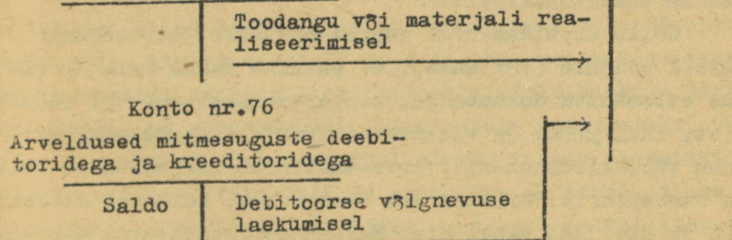

Ülekande saaja kajastab neid operatsioone

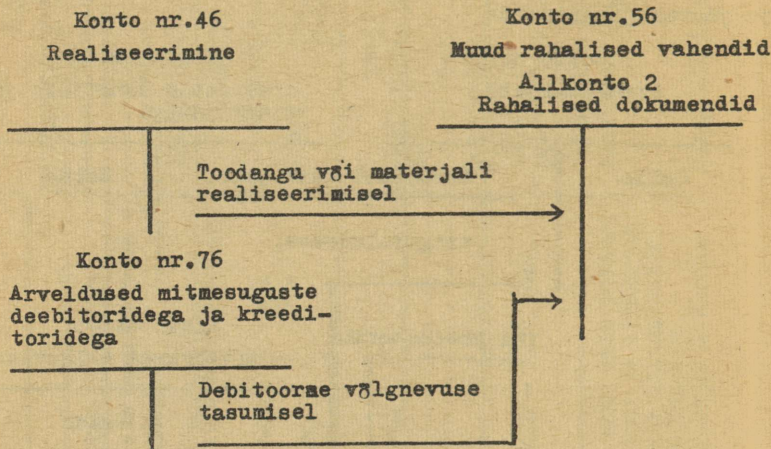
järgmiselt:

Konto nr.46
Realiseerimine

Konto nr.51
Arvelduskonto

Need sideorganite kaudu tehtud ülekanded, mis enne bilansi koostamise kuupäeva (s.o. enne 1. kuupäeva) jäid saaja arvelduskontosse laekumata, kirjendatakse järgmiselt:

S a m a l i n n a l i s e d a r v e l d u s e d .

Samalinnalistes arveldustes kasutatakse aktsept-inkasso vormi, maksekäsendeid, arveldustšekke, limiteeritud tšekiraamatu tšekke, plaanilisi makseid, limiteerimata tšekiraamatu tšekke ja makseid sularahas (kuni 10 rublani). Selle või teise arveldusvormi rakendamine kooskõlastatakse hankija ja ostja vahel.

1. Aktsept-inkassovormi kirjeldati juba teiselinnaliste arvelduste vaatlemisel, mida mõningate erinevustega kasutatakse ka samalinnaliselt.

Selle arveldusvormi juures nõutakse, et toodangu väljamisel ostjale (või maksjale) antakse kaasa kõik arveldusteks ettenähtud dokumendid, s.o. arve-maksenõue või maksenõue (vt. lk.15jal6) ja vastuvõtuallkirjaga saateleht (või mõni muu väljamisdokument). Arve-maksenõue kirjutatakse välja 5-s eksemplaris, millest ühe saab ostja, kolm esitatakse pangale ja üks jääb hankijale. Maksenõue koostatakse 4-s ek-

semplaris. Pank võtab temale esitatud arve-maksenõude või maksenõude inkassoks ainult siis, kui sellel on märkus, et ostja aktseptiks on kõik vajalikud dokumendid üle antud.

Samalinnalised inkassoks antud arve-maksenõuded või maksenõuded tasutakse pankka saabumise järjekorras. Seejuures on maksjal õigus keelduda aktseptist kahe tööpäeva jooksul. Elektri- ja soojusenergia, kommunaalteenuste (gaasi, vee, kanalisatsiooni), telefoni- ja raadiomaksude maksenõuded tasutakse ilma aktseptita järgmisel päeval peale pankka esitamist.

Operatsioonide arvestamiseks kasutatavad kontod ja arvestusskeem on analoogiline teiselinnalise aktsept-inkassovormiga (vt.lk. 20).

2. Maksekäsunditega tasutakse nii kaubaliste kui ka mitmesuguste mittekaubaliste operatsioonidega ühenduses olevaid summasid alates 10 rublast.

Maksekäsund (vt.lk.28) esitatakse pangale 3-s eksemplaris, millest esimene on maksjat teenindava panga memoriaalorderiks, teine paigutatakse saaja arvelduskonto väljavõtte juurde ja kolmas tagastatakse maksjale kui maksekäsundi vastuvõtu allkiri.

Kui maksekäsundis tõendatakse toodangu kättesaamist, siis võib teda pangale esitada mitte ainult maksja, vaid ka hankija. Seesugused maksekäsundid võetakse maksmiseks vastu sõltumata maksja arvelduskonto olukorrast. Vahendite puudumisel paigutatakse nad kartoteegi nr.2 järjekorda ja summad tasutakse koos viivisega analoogiliselt tähtajaks tasumata maksenõuetele.

Neil juhtudel, mil hankija nõustub toodangut ostjale väljama alles peale tasumist, tohib pank maksekäsundit vastu võtta ainult maksjalt ja siis, kui selle tasumiseks on arvelduskontos vahendeid küllaldaselt. Kuid hankija võib veel nõuda, et maksekäsundis kinnitataks (tõendataks) vahendite ülekanndmist. Sel otstarbel märgib vastav pangatöötaja maksekäsundile: "Täidetud" ja annab oma allkirja. Alles nüüd esitatakse maksekäsund hankijale, kus see kontrollitakse ja kirjutatakse välja valmistoodangu või muude materiaalsete

väärtuste väljamise korraldus.

Maksekäsundiga tasutud summad arvestatakse analoogiliselt teiselinnaliste pangaülekannete skeemile (vt. lk. 29).

3. Arveldustšekki on konto valdaja (ostja) korraldus Riigipangale tšekis näidatud summa ülekandmiseks hankijale. Arveldustšekke kasutatakse ainult siis, kui on tegemist samalinnaliste arveldustega nii kaup-materiaalsete väärtuste (välja arvatud leib, naftatööstussaadused, viin ja ehitustööd) kui ka osutatud teenuste eest tasumisel. Ülekandeid tehakse alates 10 rublast. Arveldustšekiga sularaha välja ei maksta.

Arveldustšekide väljakirjutamiseks saadakse Riigipangast tšekiraamat. Tšekki koostatakse ostja ettevõttes, kirjutatakse alla selleks õigust omavate isikute poolt, rebitakse välja raamatust ja antakse hankijale. Tšekis märgitakse ära vahendite ülekandmise põhjus.

Hankija koostab tšeki alusel registri kahes eksemplaris ja esitab need pangale. Enne tšeki vastuvõtmist kontrollib pank maksja arvelduskonto olukorda. Vahendite piisamatuse korral tagastatakse tšekki hankijale (kui arvelduskontos puuduvad rahalised vahendid, siis on keelatud arveldustšekki välja kirjutada).

Arveldustšekiga tehtud operatsioonid arvestatakse analoogiliselt maksekäsundi arvestusskeemile.

4. Limiteeritud tšekiraamatu tšekke kasutatakse peale samalinnaliste ka teiselinnalisteks arveldusteks.

Limiteeritud tšekiraamatu tšekiga tasutakse:

- a) samalinnalistele ettevõtetele nendelt saadud kaup-materiaalsete väärtuste kui ka osutatud teenuste eest;
- b) teiselinnalistele ettevõtetele sel juhul, kui kaup-materiaalsed väärtused võeti vastu kohapeal, samuti osutatud teenuste eest;
- c) alalistes arveldusvahetades olevatele transportiorganisatsioonidele.

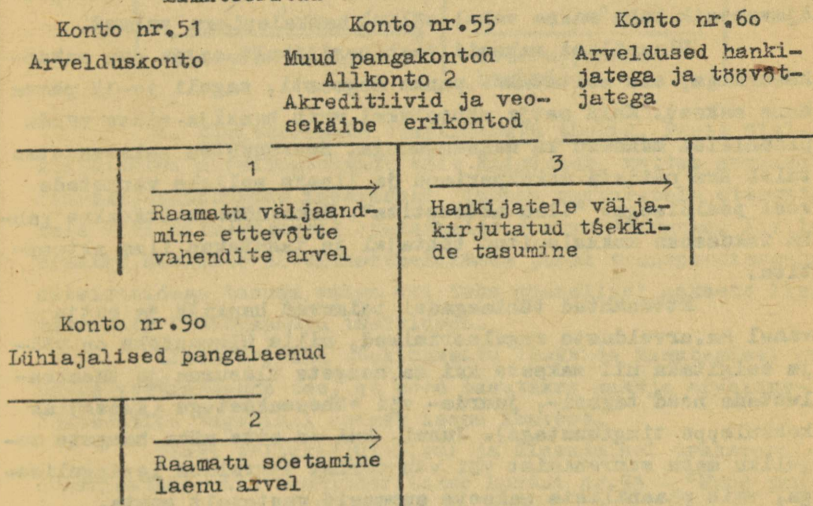
Tšekiraamat antakse ettevõttele Riigipangast, mille kaanele kõrvuti muude rekvisiitidega märgitakse raamatu

limiidi suurus (selle minimaalseks summaks võib olla 100 rubla). Tšekiraamatu väljaandmisel ettevõtetele kantakse limiidisumma arvelduskontost üle uude, limiteeritud tšekiraamatu kontosse. Ka võimaldatakse limiteeritud tšekiraamatut soetada Riigipanga laenuga (vt.lk.96).

Tšekiraamatust võib tšekke välja kirjutada mitmetele hankijatele. Väljakirjutatava tšeki minimaalseks summaks on 10 rubla. Peale tšeki väljakirjutamist nõutakse limiidi jäägi kirjutamist tšekikontsule. Uue tšeki summa ei tohi olla suurem eelmise tšeki kontsule märgitud kasutamata limiidist.

Limiteeritud tšekiraamatud arvestatakse konto nr.55 "Muud pangakontod" allkonto 2 - "Akreditiivid ja veosekäibe erikontod". Raamatu saamisel debiteeritakse seda kontot ja krediteeritakse neid kontosid, mille arvel see soetati (vaata alljärgneva skeemi 1. ja 2.operatsiooni). Raamatust väljakirjutatud tšekide tasumist kajastab operatsioon nr.3.

Limiteeritud tšekiraamatu arvestusskeem.

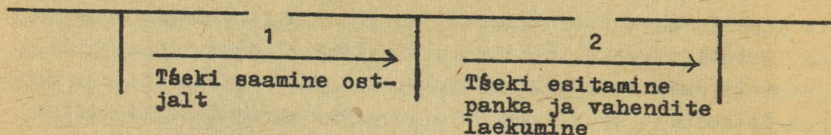

Hankija arvestuses kajastatakse limiteeritud tšekiraamatu tšekiga laekunud summasid analoogiliselt aktseptinkassovormi arvestusskeemile (vt.lk.20).

Kuid nende operatsioonide kajastamisel võib hankija

kasutada ka kontot nr.56 "Muud rahalised vahendid" allkontot 2 "Rahalised dokumendid" järgmiselt:

Konto nr.46	Konto nr.56	Konto nr.51
Realiseerimine	Muud rahalised vahendid	Arvelduskonto
	Allkonto 2	
	Rahalised dokumendid	

5. Plaanilisi makseid rakendatakse siis, kui sama- või teiselinnalise hankija ning ostja vahel esineb alalisi majanduslikke vahekordi.

Selle arveldusvormi kasutamisel on aluseks ostja ning hankija vahel sõlmitud kokkulepe, millega ühtlasi määratakse kindlaks plaaniliste maksete suurus ja nende tähtajad. Ajavahemik kahe makse vahel sõltub hankelepingu mahust.

Plaanilisi makseid teeb harilikult ostja oma maksekäsundiga, mis esitatakse pank aegsasti, sageli 10-15 päeva enne makset. Kuid ostja nõusolekul võib hankija sisse nõuda plaanilisi makseid ka maksenõudega. Seesugustes maksenõuetes tuleb ära näidata makseperiood ja lisaks sellele varustada veel pealdisega: "Ilma aktseptita". Maksenõue esitatakse pank inkassoks kokkulepitud tähtajal ja tasutakse ilma aktseptita.

Ettenähtud tähtaegadel toimuvad hankija ja ostja vahel nn.arvelduste reguleerimised, mille ülesandeks on välja selgitada nii maksete kui ka hangete üldsumma ja tasakaalustada need tagasi-, juurde- või vähemmaksetega (kooskõlas kokkuleppe tingimustega). Juhul, kui on ette näha hangete tegeliku mahu suurenemist või vähenemist võrreldes lepingulise-ga, võib plaaniliste maksete summasid vastavalt muuta.

Plaaniliste maksete arvestamiseks kasutab hankija konto nr.64 - "Arveldused ostjate ja tellijatega" allkontot 1 - "Plaanilised maksed". Operatsioonide arvestusskeem on järgmine:

Konto nr.46	Konto nr.64	Konto nr.51
Realiseerimine	Arveldused ostjatega ja tellijatega	Arvelduskonto
	Allkonto 1	
	Plaanilised maksed	

Samaaegselt kirjendab ostja maksete summad kontosse nr.60 - "Arveldused hankijatega ja tšõvõtjatega" ja võtab saadud materjalid arvele järgmiselt:

6. Limiteerimata tšekiraamatu tšekid. Peale ülal kirjeldatud arveldusvormide võib Riigipank, võttes arvesse rahvamajandusharude iseärasusi, lubada vastavatele ettevõtetele veel mitmesuguseid spetsiaalseid arveldusvorme. Nii lubatakse alaliste arveldusvahetõrude puhul transpordiorganisatsioonidega tasuda võlga või teha avansilisi makseid limiteerimata tšekiraamatu tšekkidega.

Limiteerimata tšekiraamatu tšekkide kasutamisel on üheks iseärasuseks see, et need tasutakse maksja arveldusdokumentide tagatisel antava laenu kontost.

Tšeki väljakirjutamisel ja üleandmisel transpordiorganisatsioonile krediteeritakse kontot nr.55 - "Muud pangakontod" allkontot 2 "Akreditiivid ja veosekäibe erikontod" (vt.alltoodud skeemi 1.operatsiooni). Pangale esitatud ja tasutud tšekk kirjendatakse skeemi 2.operatsiooni kohaselt.

Konto nr.90	Konto nr.55	Konto nr.60
Lühiajalised panga- laenud	Muud pangakontod Allkonto 2. Akreditiivid ja veosekälbe eri- kontod	Arveldused hanki- hatega ja tõrvõt- jatega

	2	1	
	→	→	Saldo
	Pangale esitatud ja tasatud tšekk	Transpordiette- võtetele antud tšekk	

Vastastikuste nõudmiste tasa-
arvestus. Peale ülalkirjeldatud teise- ja samalinnalis-
te arveldusvormide on ettevõtetevaheliste vastastikuste nõud-
miste tasaarvestus kujunenud üheks enam kasutatavaks arveldus-
vormiks. Kui Riigipanga maksekäibes oli vastastikuste nõud-
miste tasaarvestuse osatähtsus 1940.aastal ainult 11%, siis
viimastel aastatel on see tõusnud kuni 50 %-ni ja iseloomus-
tab selle arveldusviisi suurt populaarsust.

Vastastikuste nõudmiste tasaarvestuses kasutatakse
mitmeid arveldusvorme. Nendest on osutunud enam eelistata-
vaks vastastikuste nõudmiste detsentraliseeritud tasaarvestus.
Sellest võtavad osa kõik ühe tööstusharu või üksteisega lähe-
date tööstusharude ettevõtted (näiteks kõik NSV Liidu masi-
nahitustehased või kõik musta ja värvilise metallurgia ette-
võtted).

Detsentraliseeritud tasaarvestusest osavõtvale ette-
võttele avatakse teda teenindavas Riigipangas eraldi vastas-
tikuse tasaarvestuse konto. Sellesse kontosse kirjendab pank
kõik antud ettevõttega arveldusvahetades olevate ja tasa-
arvestustest osavõtivate sama- ja teiselinnaliste ettevõtete
materjalide hankimisega, toodangu realiseerimisega, teenuste
osutamisega ja pretensioonidega ühenduses olevad dokumendid
(hankijate arve-maksenõuded ja maksenõuded, ostjate makse-
käsundid, aktseptitud maksekäsundid jt.). Tasaarvestuseks
võetakse dokumente, mille maksumus on üle 25 rubla. Tasaar-
vestuseks esitatud dokumentides tuleb hankija ja maksja ar-
velduskonto numbrite asemel märkida tasaarvestuse kontode

numbrid ja varustada stambiga: "Detsentraliseeritud tasaarvestus".

Tasaarvestusi viiakse läbi perioodiliselt. Raskestustusharudes tehakse seda iga 5 päeva, kergetööstuses iga 3 päeva järel ja tingimata kuu viimasel päeval. Kui tasaarvestuse tegemisel antud ettevõtte nõudmiste summa ületab maksete kokkuvõtte, siis kirjeldatakse tasaarvestuse saldo selle ettevõtte arvelduskontosse. Vastupidine saldo kantakse maha arvelduskontost. Selgituseks esitatakse alljärgnev tabel:

Rublades

Hankijad Ostjad	A	B	C	Kokku makseid saadud materjalide eest
A	x	3000.-	4000.-	7000.-
B	6000.-	x	-	6000.-
C	1500.-	3000.-	x	4500.-
Kokku nõudmisi toodangu lähetamisest	7500.-	6000.-	4000.-	17500.-
Lahutatakse saadud materjalide maksumus	7000.-	6000.-	4500.-	x
Jääb saada (+) või tasuda (-)	+500.-	-	-500.-	x

Seega jääb ettevõtte A. saada 500 rubla, B-l saldot ei ole ja C. peab tasuma 500 rubla.

Tasaarvestusoperatsioonid kontrollitakse ja tõõdelatakse ettevõttes pärast konto väljavõtte ja juurdekuuluvate dokumentide saamist ning kajastatakse kontos nr.67 "Vastastikuste nõudmiste tasaarvestus".

Tasaarvestuse arvestusskeem esitatakse allpool. Selles kasutatakse algul ettevõtte A. andmeid.

Konto nr.46
Realiseerimine

Konto nr.67
Vastastikuste nõud-
miste tasaarvestus

Konto nr.60
Arveldused hanki-
jatega ja tõõvõt-
jatega

<p>1)7500.-</p> <hr/> <p>Lähetatud toodangu dokumendid</p>	<p>1)7500.-</p> <hr/> <p>Hankijate doku- mendid</p> <p>3)500.-</p>	<p>2)7000.-</p> <hr/> <p>2)7000.-</p> <hr/> <p>Saldo</p>
<p>Konto nr.51 Arvelduskonto</p> <hr/> <p>4)500.-</p> <p>Tasaarves- tuse tule- mus(saldo)</p>		

Esitatust ilmneb, et tasaarvestuse tulemusel kirjen-
dati ettevõtte A. arvelduskontosse rbl.500.-

Kuid ettevõtte C. tasaarvestuse tulemus on aga vas-
tupidine ja tuleb katta kas arvelduskonto vahenditega või
nende puudumisel pangalaenudega (vt.lk. 97-98). Seega on 3.
kirjendi tegemisel kaks võimalust:

<p>Konto nr.51 Arvelduskonto</p> <hr/> <p>Saldo</p>	<p>(käive) 4000.- 3) 500.-</p> <hr/> <p>Tasaarvestuse saldo kaetakse arvelduskontoast</p>	<p>Konto nr.67 Vastastikuste nõudmiste tasa- arvestus</p> <hr/> <p>4500.- (käive)</p>
<p>Konto nr.90 Lühiajalised pangalaenud</p> <hr/> <p>Või antakse laenu</p>		

IV. ARVELDUS- JT. PANGAKONTODE ARVESTUSEGISTRID.

K o n t o n r. 51 "A r v e l d u s k o n t o".

Riigipangas peetakse iga ettevõtte arvelduskontot eraldi arvestusregistris. Arvelduskonto näidis on esitatud alljärgnevas:

NSV Liidu Riigipank
Tartu osakond

Arvelduskonto nr. 98013
Ettevõtte: Tartu Põllu-
tööstusmasinatetehas "Võit"

Kuu- päev	Doku- mendi nr.	Operatsiooni si- su (dok.nimetus)	Korres- pondeer- ruva konto number	Deebet	Kreedit	Saldo
01.06		Saldo				5700.-
01.06	04611	Tšekiga koman- deerimisavanssi		30.-		5670.-
02.06	170	Makse käsundi alusel kredii- torile (Tartu Elamute Valit- susele)		50.-		5620.-
03.06	461	Maksen. alusel hankijale (Varu- tusvalitsusele)		100.-		4620.-
04.06	315	Maksen. alusel ostjalt ("Lembi- tu" kolhoosilt)			2000.-	6620.-
05.06	710	Makse alusel deebitorilt (Sillarongilt 807)			35.-	6655.-

Ülaltoodust nähtub, et kontosse kirjendatakse iga operatsiooni kuupäev, dokumendi number, operatsiooni sisu,¹ korrespondeeruv konto, deebet- ja kreditikäibed ning saldo. Kontot peetakse kirjutavate arvutusmasinate abil, mis peale iga operatsiooni arvutab saldo ja kirjendab selle ettenähtud veergu. Seetõttu, et pank peab ettevõttele perioodiliselt

¹ Riigipanga väljavõttel operatsioone ei kirjeldata, vaid märgitakse need pangasifritega.

andma arvelduskonto väljavõtteid, peetakse teda kopeerpaberi abil kahea eksemplaris.

Pank on kohustatud arvelduskonto väljavõtte iga kirjendi tõestamiseks lisama juurde vastava esmasdokumendi (välja arvatud need kirjendid, mis on ühenduses konto valdaja kassast tehtud sissemaksetega või sularaha väljaandmisega kassasse).

Esmasdokumentide juuresolekut kontrollitakse rangelt ja puudumisel nõutakse neid pangalt. Dokumentidest saadakse nii sünteetiliseks kui ka analüütiliseks arvestuseks vajalikke andmeid (näiteks ettevõtete ja asutuste nimetusi, sisse- ning väljamakstud summade otstarvet, aluseid jne.). Kui dokumentide kontrollimisel ilmneb, et pangas tehti ekslikke makseid, siis tuleb sellest pangale teatada ja nõuda eksituste parandamist. Järgnevalt kontrollitakse väljavõtetes tehtud kirjendite ja saldoarvutluste õigsust. Seejärel konteeritakse esmasdokumendid ja tehakse nende alusel liitkirjendid; kirjendid märgitakse väljavõtte vabale pinnale. Ülalesitatud väljavõtte näidise andmed kajastatakse järgmistes kirjendites:

Deebet konto nr.51 - "Arvelduskonto" ¹	rbl. 2035.-
Kreedit " nr.64 - "Arveldused ostjatega ja tellijatega"	" 35.-
" " nr.76 - "Arveldused mitmesuguste deebitoridega ja kreditoridega"	" 2000.-

Deebet konto nr.50 - "Kassa"	rbl. 30.-
" " nr.60 - "Arveldused hankijatega ja töövõtjatega"	" 1000.-
" " nr.76 - "Arveldused mitmesuguste deebitoridega ja kreditoridega"	" 50.-
Kreedit " nr.51 - "Arvelduskonto"	" 1080.-

Kui Riigipanga arvelduskonto väljavõtte deebet- ja kredittveergudesse sissekantud summasid võrrelda ettevõttes

¹ Nii dokumentide konteerimisel kui ka kirjendite tegemisel kasutatakse praktikas ainult kontode sifreid.

tehtud kirjendite deebet-i-kreeditiga, siis ilmneb, et nad on üksteise suhtes vastupidised (s.t. väljavõtte deebetit arvestatakse ettevõttes kreditiiks ja väljavõtte kreditiit deebetiks). Põhjus peitub selles, et arvelduskonto on Riigipangale passivakontoks, mistõttu kõik kontosse tehtud sissemaksed (suurenemine) kirjendatakse kreditiisse ja väljamaksed (vähenemine) deebetisse.

Peale kirjendite tegemist kirjendatakse need vastavatesse, ettevõttes kasutatavatesse arvestusvormi registritesse. Käesolevas vaadeldakse ainult žurnaalorderivormi, mille järgi peetakse kontot nr.51 - "Arvelduskonto" kahes registris, s.o.konto kreditiit žurnaalorderis nr.2 (vt. lk. 42) ja deebetit andmikus nr.2 (vt.lk. 43).¹ Nii žurnaalorderi kui ka andmiku käibed kajastatakse korrespondeeruvate kontode viisi.

Belmistel lehekülgedel esitatud Riigipanga väljavõtte alusel koostatud lausendid on käsitletavate registrite näidistes kirjendatud esimestele ridadele.

Kuu lõpul tehakse registrite kokkuvõtted ja saadud summad märgitakse 28.reale. Samuti arvutatakse välja lõppsaldo, milleks kasutatakse andmiku nr.2 ülaossa märgitud algsaldot, andmiku deebetikäivet ja žurnaalorderi kreditiikäivet. Lõppsaldo märgitakse andmiku kokkuvõtte rea alla, mis antud näite järgi on rbl.30590.- (5700+171900-147010).

Seejärel võrreldakse andmiku nr.2 deebet-i iga korrespondeeruva konto kokkuvõtet temaga seoses olevate žurnaalorderite vastavate veergude kokkuvõtetega (näiteks andmiku 2.veeru kokkuvõtte rbl.200.- peab võrduma žurnaalorderi nr.1 2.veeru kokkuvõttega (vt.lk. 60). Ka žurnaalorderi nr.2 korrespondeeruvate kontode kokkuvõtteid võrreldakse, nimelt andmikude nr.1 (vt.lk. 59) ja 4 (vt.lk. 49) vastavate kontode kokkuvõtetega. Peale võrdlust ja ilmnenu vigade parandamist kirjendatakse žurnaalorderi üldine kui ka iga korrespondeeruva konto üksikkokkuvõtte pearaamatusse. Andmiku kokkuvõtteid pearaamatusse ei kirjendata.

¹ Näidistena esitatud žurnaalorderit nr.2, andmiku nr.2 ja teisi, hiljem vaadeldavaid registreid on lihtsustatud.

Zurnaalorder nr.2.

Juuni 1961.a.

Konto nr.51 "Arvelduskonto" krediti käive.

		Krediti käive korrespondeerivate kontode järgi									
Jrk. nr.	Kuu-päev	50 Kassa	55 Muud panga- kontod	56 Muud raha- lised vahen- did	60 Arveldu- sed hanki- jatega ja töö- võtjate- ga	64 Arveldu- sed ostjate- tega ja telli- jate- tega	67 Vastas- tikuste nõud- miste tasaar- vestus	73 Arvel- dused eel- arve- ga	76 Arvel- dused mitme- sugus- te deebi- tori- dega ja kree- ditori- dega	90 Lühi- ajali- sed panga- laenud	Kokku
	A	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.	01-05	30.-			1000.-				50.-		1080.-
2.	06-07	7000.-	4500.-								11500.-
3.	08-10			200.-	25000.-			7000.-			32200.-
4.	11-13	30.-			15000.-		3000.-				18030.-
5.	14-15				11000.-					4000.-	15000.-
6.	16-18	18000.-	2500.-			10.-					20510.-
jne.	jne.	24940.-		800.-	14000.-			1000.-	1950.-	6000.-	48690.-
28.	Kokku	50000.-	7000.-	1000.-	66000.-	10.-	3000.-	8000.-	2000.-	10000.-	147010.-

Zurnaalorder lõpetatud "30". juunil 1961.a.

Raamatupidaja S.Multer

Käibed kirjandatud pearaamatusse "30". juunil 1961.a.

Pearaamatupidaja A.Mardik

A n d m i k nr.2.

Juuni 1961.a.

Konto nr.51 "Arvelduskonto" deebetikaive.

Saldo kuu alguseks rbl.5 700.-

Jrk. nr.	Kuu- päev	Deebetikaive korrespondeerivate kontode järgi									Kokku
		46 Reali- seeri- mine	50 Kassa	55 Muud panga- kontod	64 Arvel- dused ostja- tega ja tel- lijate- ga	67 Vastas- tikuste nõud- miste tasaar- vestus	73 Arvel- dused eelar- vega	76 Arveldu- sed mit- mesugus- te dee- bitori- dega ja kreedi- toridega	79 Majan- disi- sesed arvel- dused	90 Lühi- ajali- sed panga- laenud	
	A	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.	01-05	10.-			35.-			2000.-			2035.-
2.	06-07	30000.-	10.-							5000.-	35010.-
3.	08-10	15000.-		1750.-	250.-	1000.-					18000.-
4.	11-13	17000.-					1000.-		500.-		18500.-
5.	14-15	25000.-						200.-			25200.-
6.	16-18	7000.-	20.-								7020.-
jne	jne.	53250.-	170.-		115.-	4000.-	1000.-	1100.-	1500.-	5000.-	66135.-
	Kokku	147250.-	200.-	1750.-	400.-	5000.-	2000.-	3300.-	2000.-	10000.-	171900.-

Saldo kuu lõpuks rbl. 30 590.-

Andmik lõpetatud "30." juunil 1961.a.

Pearaamatupidaja S.Multer

K o n t o nr.55 - "M u u d p a n g a k o n t o d".

Arvelduskonto on ettevõtte põhiliseks rahaliste vahendite kontoks. Kuid lisaks sellele kasutatakse ettevõttes veel mitmeid eriotstarbega rahalisi vahendeid, mis on ette nähtud näiteks kapitaalremontide tegemiseks või millega on avatud akreditiive, erikontosid ja soetatud tšekiraamatuid. Nimetatud vahendeid arvestatakse nii pangas kui ka ettevõttes eraldi kontodes.

Ettevõttes kasutatakse sel otstarbel kontot nr.55 "Muud pangakontod", mis jaguneb järgmisteks allkontodeks:

1. "Kapitaalremondi erikonto".
2. "Akreditiivid ja veosekäibe erikonto".
3. "Muud pangakontod".

Nimetatutest on käesoleva õppevahendi teemaga seotud allkonto 2 - "Akreditiivid ja veosekäibe erikontod", kus arvestatakse akreditiivide, erikontode ja limiteeritud tšekiraamatute vahendeid.

Riigipangas avatakse igale akreditiivile, erikontole ja limiteeritud tšekiraamatule eraldi konto. Neid peetakse kahes eksemplaris, millest üks, s.o.kopeeritud eksemplar on kontoväljavõtteks ja antakse koos kirjendeid tõestavate dokumentidega ettevõttele. Pärast väljavõtte ja dokumentide kontrollimist ning konteerimist kirjendatakse need žurnaalorderisse nr.3 (vt.lk.46). Sellesse žurnaalorderisse on paigutatud peale konto nr.55 veel kaks eriotstarbega rahaliste vahendite kontot, s.o.konto nr.54 "Kapitaalmahutuste erikonto" ja nr.56 "Muud rahalised vahendid" (mille pidamist antud juhul ei käsitleta), ning lisaks neile veel konto nr. 55 analüütilise arvestuse register (vt.lk.47).

Konto nr.55-2 "Akreditiivid ja veosekäibe erikontod" operatsioonid iseloomustatakse alljärgnevas näites.

Deebetkäive:

1) 6.juunil 1961.a.ostetud limiteeritud tšekiraamat	
	rbl. 4500.-
2) 17.juunil 1961.a.avatud akreditiiv valu-	
tehasele "Pioneer" Tallinnas	" 2500.-
Kokku	" 7000.-

Kreeditikäive:

1) 7.-30.juunini 1961.a. tasutud limiteeritud tšekkidega hankijale	rbl. 4000.-
2) 26.juunil 1961.a. tasutud valutehase "Pioneer" akreditiivist	" 750.-
3) 30.juunil 1961.a. tagastatud akreditiiv (tehase "Võit" nõudmisel)	" 1750.-
Kokku	" 6500.-

Konto kreditooperatsioonide alusel tehakse kirjendid:

Deebet konto nr.51 "Arvelduskonto"	rbl. 1750.-
" " nr.60 "Arveldused hankijate ja töövõtjatega"	" 4750.-
Kreedit " nr.55 "Muud pangakontod"	" 6500.-

Kirjendid kajastatakse žurnaalorderis nr.3 (vt.lk. 46). Seejärel kirjendatakse nii deebet- kui ka kreditooperatsioonid analüütilise arvestuse registrisse (vt.lk. 47) ja arvutatakse saldod kuu lõpuks.

Enne žurnaalorderi nr.3 kokkuvõtete kirjendamist pearaamatusse võrreldakse selle kreditiikälbeid korrespondeerivate kontode järgi teiste žurnaalorderivormi registritega. Näiteks 2.veeru summa rbl. 1750.- peab võrduma andmiku nr.2 3.veeru summaga (vt.lk.43).

K o n t o n r . 6 7 " V a s t a s t i k u s t e n õ u d m i s t e t a s a a r v e s t u s " .

Nimetatud konto on ette nähtud mitmesuguste tasaarvestusvormidega läbiviidud arvelduste arvestamiseks.

Tasaarvestuse kreditiikälbe kirjendatakse žurnaalorderisse nr.5 (vt.lk. 48) ja deebetikäive andmikku nr.4 (vt.lk.49). Kirjendamise aluseks on pangast saadud tasaarvestuse konto väljavõtted ja esmasdokumendid, mis töödeldakse analoogiliselt varem kirjeldatud pangakontode dokumentidega.

Kui vaadeldakse žurnaalorderi nr.5 (vt.lk.48) krediti-

Zurnaaloorder nr.3

Juuni 1961.a.

Konto nr.54 "Kapitaalmahutuste erikonto", nr.55 "Muud pangakontod"
ja nr.56 "Muud rahalised vahendid"kreeditikäibed ning konto nr.55
analüütilised andmed.

Jrk. nr.	Kirjendi alus (väljavõtte kuupäev, dokum.nr.)	Kreeditikäibed korrespondeerivate kontode järgi						jne.	Kokku		
		50 Kassa	51 Arvel- dus- konto	60 Arveldu- sed han- kijatega ja töö- võtjate- ga	73 Arvel- dused eel- arvega						
	A	1	2	3	4	5	6	7-10	11		
1.				Konto nr.54 kreeditikäive							
2. jne.											
	Kokku										
1.				Konto nr.56 kreeditikäive							
2. jne.											
	Kokku										
1.	väljavõtte 6-30.VI 61.		1750.-	Konto nr.55 kreeditikäive						4750.-	6500.-
2. jne.											
	Kokku		1750.-	4750.-					6500.-		

Zurnaaloorder lõpetatud "30." juunil 1961.a. Raamatup.S.Multer
Käibed kirjendatud pearaamatusse "30."juunil 1961.Pearaamatup.
A.Mardik

Zurnaalorder nr.3 pöördkilg.

Konto nr.55 "Muud pangakontod" analüütilised andmed, Juuni 1961.a.

7

Analüütiliste kontode nimetused ja numbrid	Täht-aeg	Saldo-kuu alguseks	Deebetikäive pangaväljavõtete alusel						Kreediti-käive	Saldo-kuu lõpuks
			Kuu-päev	Summa	Kuu-päev	Summa	Kuu-päev	Summa		
A	B	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1. Kapitaalremondi erikonto	x	x	x	x	x	x	x	x	x	
2. Akreditiivid ja veosekäibe erikontod										
a) Limiteeritud tšekiraamat	-	-	06	4500.-					4000.-	500.-
b) Akreditiiv valutehasele "Pioneer"	20 p.	-	17	2500.-					2500.-	-
3. Muud pangakontod										
Kokku				7000.-					6500.-	500.-

-49-

Z u r n a a l o r d e r n r.5.
Juuni 1961.a.

Konto nr.67 "Vastastikuste nõudmiste tasaarvestus"kreeditikäive.

Jrk. nr.	Panga väljavõtte kuupäev	Kreeditikäive korrespondeerivate kontode järgi							
		51 Arveldus- konto	60 Arveldus- sed han- kijatega ja töö- võtjate- ga	64 Arveldus- sed ost- jatega ja telli- jatega	90 Lühi- ajali- sed panga- laenud		jne.		Kokku
	A	1	2	3	4	5	6	7	8
1.	01-05		4000.-						4000.-
2.	06-10	1000.-	3500.-						36000.-
3.	11-15		77000.-						77000.-
4.	16-20	4000.-	30000.-						34000.-
jne. 25.									
	Kokku	5000.-	182000.-						187000.-

Zurnaaloorder lõpetatud "30." juunil 1961.a.

Raamatupidaja S.Multer.

Käibed kirjendatud pearaamatusse "30." juunil 1961.a.

Pearaamatupidaja A.Mardik

Andmik nr.4.

Konto nr.67 "Vastastikuste nõudmiste tasaarvestus" deebetikäive.

Jrk. nr.	Pangavälja- võtte kuu- päev	Deebetikäive korrespondeerivate kontode järgi						Kokku
		46 Reali- seerimine	51 Arveldus- konto	64 Arveldused ostjatega ja telli- jatega	90 Lühi- ajalised panga- laenud		jne.	
	A	1	2	3	4	5	6-7	8
1.	01-05	40000.-						40000.-
2.	06-10	36000.-						36000.-
3.	11-15	74000.-	3000.-					77000.-
4.	16-20	34000.-						34000.-
jne.								
25.								
26.	Kokku	184000.-	3000.-					187000.-

Andmik lõpetatud "30." juunil 1961.a.

Raamatupidaja S.Multer

tikäivet, siis ilmneb, et selle üldsumma on rbl.187000.-, millest tasuti hankijaile rbl.182000.- ja tasaarvestuse tulemusena kanti arvelduskontosse rbl.5000.-. Viimati nimetatud summa võrdub andmiku nr.2 5.veeru kokkuvõttega (vt.lk.43)

Andmiku nr.4 (vt.lk.49) käibe üldsumma on samuti rbl.187000.-, millest toodangu realiseerimise arvel on laekunud rbl.184000.- ja tasaarvestuse saldo rbl.3000.- kaetud arvelduskonto vahenditega. Andmiku nr.4 2.veeru summa, s.o. rbl.3000.- võrdub žurnaalorderi nr.2 6.veeru summaga (vt.lk.42). Seega nii andmik nr.4 kui ka žurnaalorder nr.5 on kooskõlas arvelduskonto registritega ja viimase kokkuvõtteid võib kirjendada pearaamatusse.

V. KASSAOPERATSIOONID JA NENDE ARVESTUS.

Nagu eespool märgitud, peavad tööstusettevõtted hoidma oma rahalisi vahendeid arvelduskontos Riigipangas.

Kassas lubatakse hoida ja kulutada sularaha ainult pakilisteks vajadusteks Riigipanga poolt kindlaksmääratud limiidi ja korra kohaselt. Üle limiidi võib kassas olla ainult palgaks, preemiateks ja stipendiumideks väljatoodud sularaha. Ka selleks otstarbeks saadud vahendeid on lubatud kassas hoida 3 päeva jooksul, arvates raha pangast saamise päevast. Selle aja vältel väljamaksmata palgasummad tagastatakse Riigipanka.

Kassas on materiaalselt vastutavaks isikuks kassapidaja, kes ei vastuta ainult tema poolt vastuvõetud väärtuste allesoleku, vaid ka igasuguste kahjude eest, mis on ettevõtetele tekitatud tema lohakuse, hoolimatuse, ettevaatamatuse või tahtliku tegevuse tulemusel.

Kassapidaja määratakse tööle ettevõtte juhataja käskkirjaga. Kassapidaja annab temale usaldatud rahaliste summade ja muude väärtuste ning kassaoperatsioonide eeskirjade rikkumise eest vastutuse kandmise kohta kirjaliku kohustuse.

Kuritarvituste ärahoidamiseks ei lubata kassapidaja kohustusi täita neil arvestusalatöötajail, kellel on õigus kirjutada alla kassadokumentidele, ning isikuil, kes on seotud palga, preemiate ja sotsiaalkindlustustoetuste arvelduste arvestusega (näiteks vastavad raamatupidajad, arveametnikud, tabelipidajad jt.).

Riigipank annab ettevõtetele sularaha arvelduskontost ainult rangelt kindlaksmääratud otstarbeks, näiteks:

- 1) palkade ja preemiate väljamaksmiseks,
- 2) sotsiaalkindlustustoetuste väljamaksmiseks,
- 3) varumiseks,
- 4) komandeerimis- ja ümberpaigutamiskuludeks,
- 5) hädavajalikeks majanduskuludeks.

Ettevõttes tuleb kassasse sularaha sissetuleku ja väljamineku arvestust organiseerida ülalloeletud otstarvete

takse komandeerimisavansi avalduseks. Väljaminekuorderile kirjutavad alla nii ettevõtte juhataja kui ka pea- (vanem-) raamatupidaja; orderile lisatakse juurde koostamisel aluseks olnud dokumendid. Kassapidaja võtab raha saajalt selle vastuvõtmise kohta allkirja. Väljaminekuorderit võib asendada väljamakse aluseks oleva dokumendiga kui sellel on orderit asendava templi jäljend.

Palkade, preemiade ja sotsiaalkindlustustoetuste väljamaksmisel kirjutavad raha saajad alla mitte kassaorderile, vaid vastavale makselehele. Niisuguste makselehtede järgse üldsumma kohta koostatakse üldine kassa väljaminekuorder, millele lisatakse juurde raha vastuvõtjate allkirjadega makselehed.

Kui raha makstakse välja volituse põhjal, märgitakse orderile volituse number ja kuupäev ning volitatud isiku passi number, väljaandmise aeg ja koht.

Esikülj

Tüüpvorm nr. 317 (K-5)

KASSA VÄLJAMINEKUORDER nr. 311

11. juunil 1961. a.

Välja anda Varust. ja Turust. osakonna juhat. K. Priksile

(milleks) komandeerimisavansi
 kolmkümmend rubla oo kopikat

Krediitide käsutaja allkiri Pea- või van.-raamatupid.
 S. Sokolov A. Mardik

Vastu võtnud kolmkümmend rubla

11. juunil 1961. a. Allkiri K. Priks Välja andnud
 Laekur K. Lill

Lisa	Konteering nr.
Volitus nr. 196. a. 195. a.
Passi seeria nr.	Deebet
välja antud	konto nr. summa
..... 196. a.
	Raamatupidaja

Organisatsioon: Tartu Põllutöömashinatetehas "Võit"

Kellelt Varustus- ja Turustusosakonda juhataja
 amet; perekõnna-; ees- ja isanimi
 Priks, Kaarel Kalju p.

Kellele Tartu Põllutusmasinatetehas "Võit" direktorile

AVAALDUS RAHA SAAMISEKS.

Palun mulle välja anda (milleks) komandeerimisavansi
 alus: käskkiri nr.187 11, juunist 1961.a.

kolmkümmend rubla oo kopikat

..... summa sõnadega

..... (.....³⁰..... rbl.kop.)

..... 11. juunil1961.a.

Allkiri K. Priks

Raamatupidamise teatis Aruandekohustuslike isikute
 kontos võlgnevust ei ole

Allkiri A. Mardik

Kõik raamatupidamisosakonnas koostatud kassa sissetuleku- ja väljaminekuorderid registreeritakse vormikohases žurnalis (vt.lk.55), samuti on žurnaali ülesandeks kontrollida sularaha laekumiste sihtotstarbelist kasutamist. Žurnaali sissekandmisel antakse igale orderile järjekorranumber (alates aasta algusest). Seejuures peetakse sissetulekuorderite numeratsiooni eraldi väljaminekuorderitest.

Pärast registreerimist antakse orderid edasi kassasse. Nende andmine raha saaja või maksja kätte on kategooriliselt keelatud. Kassapidaja peab orderi saamisel kontrollima kohe, kas sellel on nõutavad allkirjad (s.o.sissetulekuorderil pearaamatupidaja ja väljaminekuorderil ettevõtte juhataja ning pearaamatupidaja allkirjad). Samuti tuleb kontrollida nende allkirjade ehtsust, orderi vormistamise õigsust ja väljaminekuorderi lisade olemasolu. Juhul, kui pole kinni peetud kas või ühestki loetletud nõudest, peab kassapidaja keelduma orderi vastuvõtmisest. Kontrollitud orderite põhjal võtab kassapidaja maksjalt vastu või maksab välja orderites näidatud summad. Peale operatsiooni toimumist kustutab kassapidaja orderitele lisatud esmasdokumendid stambiga ehk peal-

Kassa sissetuleku- ja väljaminekudokumentide registreerimise ja kassa sularaha sihtotstarbeks kasutamise kontrollžurnaal.

(Peetakse ettevõtetes, asutustes ja organisatsioonides, kelle kassakäive on vähemalt 50 tuh. rbl. kuus).

Sissetulekuorderi kuupäev	Sissetulekuorderi number	Sissetulnud sularaha sihtotstarve			Märkm	Väljaminekuorderi või seda asendava dokumendi kuupäev	Väljaminekuorderi või seda asendava dokumendi number	Väljamakstud sularaha sihtotstarve			Märkm
		Palkadeks, preemiateks ja stipendiumideks	Sotsiaalkindlustusteks	jne.				Palkadeks, preemiateks ja stipendiumideks	Sotsiaalkindlustusteks	jne.	
1	2	3	4	5-8	9	10	11	12	13	14-17	18
<u>Jääk</u>		75.-									
01.06.61	260			50.-		02.06.61	290			30.-	
01.06.61	261			30.-		02.06.61	291			50.-	
jne.	jne.	46925.-	2700.-	835.-		jne.	jne.	47000.-	2500.-	665.-	
Kokku	x	47000.-	2700.-	915.-		Kokku	x	47000.-	2500.-	745.-	

diseega "Saadud" või "Makstud" koos kuupäeva märkimisega. Sellega hoitakse ära esmasdokumentide teistkordse kasutamise võimalus.

Vastuvõetud kassa sissetuleku- ja väljaminekud kirjeldatakse kassapidaja kassaraamatusse:

Kassa 11. juunil 1961. a. Leht 132 Esikülj Jääb raamatusse

Dokumendi nr.	Kellelt saadud või kellele välja antud	Korrespondeeruva konto nr.	Sissetulek	Väljaminek
	Jääb päeva alguseks		27.50	
291	L. Loodilt komandeerimisavansi jääk	71	1.30	
292	Riigipangast tšeki nr. 04611 järgi komandeerimisavanssi	51	30.-	
293	R. Metsalt korteri üüri	76	5.-	
311	K. Priksile komandeerimisavanssi	71		30.-
312	L. Vilberile töötasu	70		27.50
	Ülekanne		36.30	57.50

Pöördkulg

Dokumendi nr.	Kellelt saadud või kellele välja antud	Korrespondeeruva konto nr.	Sissetulek	Väljaminek
	Ülekanne		36.30	57.50

Kokku päeva jooksul 36.30 57.50
 Jääb päeva lõpuks 6.30 -
 Sellest palgaka¹ Kassapidaja K. Lill -

Kontrollitud ja vastu võtnud 3 sissetuleku- ja 2 väljaminekudokumenti Raamatupidaja S. Multer

¹ Sellel real näidatakse palgade maksmiseks ette nähtud sularaha.

Ettevõttes peetakse ainult üht nummerdatud, nõu-
 tud ja pitseeritud kassaraamatut. Kassaraamatu lehtede arv
 tähestatakse ettevõtte juhataja ning pearaamatupidaja allkir-
 jadega. Teda peetakse kahes eksemplaris läbi kopeerpaberi
 tindiga või keemilise pliiatsiga. Esimesed eksemplariid jäävad
 kassaraamatusse. Kopeeritud eksemplariid on ärasebitavad ja
 kasutatakse kassaaruannetena. Kassaraamatus on keelatud teha
 krapimisi ja selgitavate märkustega varustamata parandusi.
 Parandused kinnitatakse kassapidaja ja pearaamatupidaja või
 tema asetäitja allkirjadega. Tööpäeva lõpul pärast kõigi or-
 derite sissekandmist ja lõppsaldo väljaarvutamist rebib kas-
 sapidaja raamatust kopeeritud eksemplari, lisab sellele or-
 derid koos esamsdokumentidega, esitab need ettevõtte raamatu-
 pidamisosakonnale ja võtab peale kontrollimist selle kohta
 allkirja (kassaraamatu pöördkülje lõpus). Raamatupidamiso-
 konna vastav töötaja kontrollib esitatud aruannet hoolikalt.
 Juurdelisatud orderid võrreldakse registreerimisžurnaali kir-
 jenditega ja kassaaruande sissekannetega. Tingimata kontrol-
 litakse kokkuvõtete õigsust ja saldode väljaarvutamist päeva
 alguseks ning lõpuks. Vead parandatakse korrektuuriviisil ja
 kinnitatakse ülalnimetatud allkirjadega.

Kassaaruanne ja lisad tõeldakse samal päeval või
 järgmise päeva hommikul, mis seisneb äga orderi konteerimi-
 ses ja korrespondeerivate kontode šifrite märkimises kassa-
 aruande selleks otstarbeks ettenähtud veergu. Seejärel tehak-
 se alljärgnevad kirjendid (milles kasutatakse 56. lk. äratoo-
 dud kassaaruande andmeid):

Sissetulek:

Deebet konto nr.50	- "Kassa"	rbl.	36.30
Kreedit " nr.51	- "Arvelduskonto"	"	30.-
" " nr.71	- "Arveldused aruande- kohustuslike isikutega"	"	1.30
" " nr.76	- "Arveldused mitmesugus- te deebitoridega ja kreditoridega"	"	5.-

Väljaminek:

Deebet konto nr.70	- "Arveldused tööliste ja teenistujatega"	rbl.	27.50
" " nr.71	- "Arveldused aruande- kohustuslike isikutega"	"	30.-

Kirjendid kajastatakse žurnaalordervormi registrites - deebetkirjend andmikus nr.1 ja kreditikirjend žurnaalorderis nr.1 (vt.lk.59ja 60). Kuu lõpul tehakse registrite kokkuvõtted, arvutatakse lõppsaldo, võrreldakse seda viimase kassaaruandega ja märgitakse andmikus 1 ettenähtud reale. Analoo-giliselt arvelduskonto andmikule nr.1 on ka kassa andmiku nr.1 ülesandeks kontrollida deebetikäibe üldsummat ja võrrelda iga korrespondeeruva konto kokkuvõtet vastavate žurnaalorderite andmetega (näiteks andmiku nr.1 2.veeru summa rbl.50000.- peab võrduma žurnaalorderi nr.2 (lk.42) 1.veeru kokkuvõttega). Ka žurnaalorderi korrespondeeruvate kontode kokkuvõtteid võrreldakse teiste arvestusregistrite andmetega (näiteks andmikuga nr.2). Alles pärast seda kirjendatakse žurnaalorderi kokkuvõtted pearaamatusse.

Kassaoperatsioonide vormistamist, nende arvestust ja kassadistsipliinist kinnipidamist kontrollitakse nii ettevõttesiseselt kui ka -väliselt.

Igas ettevõttes tuleb vähemalt kord kuus kontrollida kassa sularaha ja teisi seal säilitatavaid varalisi väärtusi. Selle läbiviimiseks määratakse komisjon ettevõtte juhataja käskkirjaga; kontrollimise tulemuste kohta koostatakse akt.

Kõrgemalseisvad organid on kohustatud dokumentaal-revisjonide vältel vähemalt kord aastas kontrollima kassa-raamatut ja kassadistsipliinist kinnipidamist.

Riigipanga osakonnad ja rahandusorganid võivad alati kontrollida ettevõtete kassadistsipliini.

Kassadistsipliini rikkumisel võib Riigipank rakendada järgmisi sanktsioone: 1) keelata mujalt saadud sularaha (näiteks toodangu realiseerimisest) kulutamise kuni kolmeks kuuks; 2) vähendada arvelduskontost hädavajalikeks majanduslikeks kulutusteks väljaantava sularaha limiiti.

Kassadistsipliini rikkumises süüdi olevad isikud võetakse kriminaalvastutusele.

Andmik nr.1.
Juuni 1961.a.

Konto nr.50 "Kassa" deebetikäive

Kassa saldo kuu alguseks rbl.75.-

Deebetikäive korrespondeerivate kontode järgi

-61-

Jrk. nr.	Kuupäev	46 Reali- seerimi- ne	51 Arvel- dus- konto	55 Muud panga- kontod	56 Muud raha- lised vahen- did	jne.	71 Arvel- dused aruan- dekohu- suslike isiku- tega	76 Arvel- dused mitme- sugus- te deebi- toride- ga ja kredi- toride- ga	jne.	Kokku		
	A	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1. jne.	01.	50.-	30.-									80.-
6. jne.	07.		7000.-					100.-				7100.-
10. jne.	11.		30.-				1.30	5.-				36.30
	jne.	250.-	42940.-				13.70	195.-				43398.70
28.	Kokku	300.-	50000.-				15.-	300.-				50615.-

Kassa saldo kuu lõpuks rbl. 445.-

Andmik lõpetatud "30." juunil 1961.a.

Raamatupidaja S.Multer.

Zurna al order nr.1.
 Juuni 1961.a.
 Konto nr.50 "Kassa" kreditiäive.

Kreditiäive korrespondeeruvate kontode järgi												
Jrk. nr.	Kuu-päev	05 Tooraine ja materjalid	51 Arveldus-konto	56 Muud rahalised vahendid	jne.	70 Arveldused töölistega ja teenistujatega	71 Arveldused aruan-dekohus-tuslike isikutega	76 Arveldused mitme-suguste debitoridega ja kreditoridega		jne.		Kokku
	A	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1. jne.	01.	15.-				30.-	25.-					70.-
6. jne.	07.		10.-			7000.-		30.-				7040.-
10. jne.	11.					27.50	30.-					57.50
jne.	jne.	30.-	190.-			42442.50	245.-	170.-				43077.50
28.	Kokku	45.-	200.-			49500.-	300.-	200.-				50245.-

Andmik lõpetatud "30."juunil 1961.a.
 Raamatupidaja: S.Multer.

VI. ARVELDUSED ARUANDEKOHUSTUSLIKE ISIKUTEGA.

Eespool tutvuti mitmesuguste sularahata arveldusvormidega, millest selgus, et neid saab kasutada alates 25 rublast (näiteks aktsept-inkassevorm) või 10 rublast (näiteks ülekanDED sideorganite kaudu, maksekäsundid jt.). Mis puutub summadesse alla 10 rubla, siis neid võib välja maksta sularahas ettevõtte kassast. Seejuures lubatakse kaubandusvõrgust tehtud ostude puhul kuni 5 rublani esitada kuludokumentidena kaupluse kassatšekke; kuid kulutuste korral 5-10 rublani võib tšestavateks dokumentideks kasutada ainult arveid. Nende nn. majanduslike kulude tegemisel lubatakse ettevõtteks kasutada mitmesuguseid sularaha laekumisi (panga poolt määratud limiidi piires) või pangast selleks otstarbeks kassasse toodud summasid.

Kuid kirjeldatud majanduslike kulutusi võib teha ka avanssides, mis on välja antud ettevõtte juhataja poolt erinimekirjas kinnitatud töötajale. Väljaantava avansi suurus sõltub järgmisest:

1) kui kulutusi tehakse ettevõtte asukohas, siis ei tohi avansisumma ületada 2 päeva vajadusi tähtajaga mitte üle 3 päeva;

2) kulutuste tegemisel väljaspool ettevõtte asukohta võib avansisumma ulatuda kuni 10 päeva vajaduseni tähtajaga mitte üle 15 päeva.

Ülalõeldud tähtaegade möödumisel peab avansi saaja (keda nimetatakse ka aruandekohustuslikuks isikuks) esitama vormikohase kulutuste aruande (vt.lk.64-65). Avansiaruande esiküljele märgitakse aruandekohustuslikku isikut, avansi otstarvet ja väljaantud avansi kasutamist iseloomustavad üldised andmed. Põrkdülg on aga ette nähtud igat kulutust tšestava dokumendi ja summa märkimiseks. Kulutamata avanss tuleb ettenähtud tähtaja möödumisel tagasi maksta kassasse.

Peale ülalkirjeldatud avansside on ettevõtte töötajal õigus saada igakordsel teenistuslikul komandeerimisel (töötulesannete täitmisel väljaspool ettevõtte asukohta) nn. komandeerimisavansi. Komandeerimisülesanne ja kestus määr-

take ettevõtte juhataja käskkirjas (või korralduses), mille alusel kirjutatakse välja komandeerimistunnistus. Seejärel esitab komandeeritu ettevõtte juhatajale avaldise avansi saamiseks, milleks kasutatakse kassa väljaminekuorderi pöördkülge (vt.lk.54). Komandeeritul on õigus saada avanssi sõidukuludeks (sihtkohta ja tagasi) ning päeva- ja korterirahaks. Raamatupidaja, kelle ülesandeks on pidada aruandekohustuslike isikutele väljaantud summade arvestust, kontrollib varem antud avansside tagasimaksmist ja teeb avaldusele sellekohase märkuse. Isikutele, kes pole varem saanud avansside kulutamise kohta esitanud aruandeid ega avansi jääke tasunud kassasse, on keelatud välja anda uusi avansse. Peale seda, kui ettevõtte juhataja on avaldisele märkinud avansi väljamaksmise korralduse, vormistatakse väljaminekuorder, s.o. blanketi esikül. Komandeerimisavansse võib välja maksta analoogiliselt majanduslike kulutustega (muudest sularaha laekumistest või pangast selleks otstarbeks toodud summadest).

Teenistusliku komandeerimise kestus ei või olla üle 45 päeva (sellesse ei arvata teeloleku aegu). Tungival vajadusel võib komandeerimise aega pikendada veel kuni 15 päeva. Komandeerimise vältel makstakse päeva- ja korteriraha ning sõidukulusid kindlate määrade järgi.

Komandeeritu isiklike kulude katteks tasutakse päevaraha 3% kindlast palgamäärast, kuid mitte alla 50 kopika ega üle 2 rubla 60 kopika ööpäevas. Kui komandeeritu elab ühes asulas üle 30 ööpäeva, siis tasutakse talle päevaraha 1,5% (mitte alla 50 kopika ega üle 1 rubla 30 kopika). Ka maale komandeerimisel kestusega üle 2 ööpäeva tasutakse päevaraha viimasena nimetatud määrade järgi. Antud administratiivsesse rajooni komandeerimisel makstakse päevaraha 1%, kuid mitte alla 50 kopika ega üle 1 rubla. Päevaraha arvutatakse tegelikult komandeerimisel oldud päevade eest ka puhkepäevadel ja pühadel, kusjuures ärasõidu- ja saabumispäev loetakse üheks päevaks.

Korteriraha makstakse selle komandeerimisaja eest, millest on maha arvestatud teeloleku aeg (välja arvatud juhud, mil komandeeritule kindlustatakse tasuta öökorter).

Kui komandeeritu ei kasuta tasulist õkorterit (näiteks hotelli), siis makstakse talle korteriraha:

a) Moskvas, Leningradis ja Kiievis 1 rubla ööpäevas;
b) Minskis, Tbilisis, Erevanis, Bakuus, Alma-Atas, Tas-kendis, Frunses, Ašabadis, Dušan-des, liiduvabariikide pealin-nades, oblasti (kraide) keskustes ja linnades, mis on eral-datud iseseisvateks administratiivseteks-territoriaalseteks üksusteks, 70 kopikat ööpäevas. Peale Tallinna makstakse kor-teriraha selle määra järgi veel Tartus, Pärnus, Narvas, Koht-la-Järvel ja Sillamäel;

c) teistes NSV Liidu kohtades 50 kopikat ööpäevas.

Hotellide või riiklike asutuste arvete esitamisel (tasulise õkorterit kasutamisel) makstakse korteriraha öö-päevas tegelike kulude ulatuses, mis ei tohi olla suurem:

a) linnades ülalesitatud punkt a järgi 70% päevarahast,

b) " " " b " 60% " ,

c) kohtades " " c " 50% " .

Sõiduraha makstakse sõidupileti esitamisel:

a) raudteel - kõvaistmelise vaguni tariifi järgi,

b) veeteel - II klassi tariifiga,

c) reisiautobussidel - kohalike tariifide alusel.

Platskaardi-, kiiruse- jt. juurdemakseid makstakse ainult ettevõtte juhataja loal.

Raudtee, jõe-, õhu- ja autotranspordi sõidupileti summast arvatakse maha õnnetusjuhtumite sundkindlustusena:¹

a) pileti hinna juures alla 20 kopika - 3 kopikat,

b) " " " 20 kop.kuni 50 kop. - 8 " ,

c) " " " 50 " " 2 rubla 50.kop.-

18 kop.,

d) alates 2 rublast 50 kopikast - 25 kop.

Pärast komandearingult tagasijõudmist peab aruande-kohustuslik isik koostama 3 päeva jooksul komandeerimisaru-ande (avansiaruande - vt.lk.64-65) ja esitama selle koos es-masdokumentidega (komandeerimistunnistuse, hotelliarvete ja sõidupiletitega) aruandekohustuslike summade üle arvestust

¹ Eesti NSV autobussi siseliinidel ei arvata pileti hinnast sundkindlustust maha.

Avansiaruande e s i k ü l g

Organisatsioon Tartu Põllutöömashinatetehas "Võit"

Tüüpvorm-nr. 286

Osakond Varustusosakond Amet agent
Tsehh Elukutse

Kirjend nr.
 12.VI 1961.a.

Perekonna-, ees- ja isanimi Lood Lembit Kalle p.

AVANSIARUANNE nr.15 11.juunist 1961.a.

Avansi otstarve komandeerimiskuludeks

DEEBET		
konto	Kaart, kulukirje	summa
26	3	23.70

	summa	
<u>Jääk</u>		Aruanne kontrolli- tud
Ulekulu eelnevast avansist	-	Osa 8 § 10 art.2
Saadud (kellelt):		23rbl. 70 kop.
1. <u>Kassast 5.VI 1961.a.</u> orderi nr.87 järgi	25.-	Raamatupidaja S.Multer .11.juunil..1961.a.
2.		
3.		

Kokku saadud 25.-
 Kulutatud 23.70
Jääk 1.30
 Ulekulu -

Aruande kinnitan
summas:
23 rubla 70 kop.
.....
Allkiri S.Sokolov
11.juunil 1961.a.

KREEDIT		
71		23.70

Raamatupidaja S.Multer
 Dokumentide loetelu v.
 pöördel.

-99-
 Är koitmiseks

Kuupäev	Dok. jrk. nr.	Kellele, mille eest ja millise dokumendi järgi makstud	Summa	Deebet	
				konto	kulukirje
5.VI 6l.	1.	Sõidupilet Tartust Tallinna	3.10		
10.VI 6l.	2.	Sõidupilet Tallinnast Tartu	3.10		
10.VI 6l.	3.	Päevaraha 5 p. à rbl.2.60	13.-		
5.-10.VI 6l.	4.	Hotell "Baltika" kviitung nr.507	5.-		
		Kokku	24.20	26	3
		Mahaarvatud raudtee sundkindlustus	-.50	26	3
		Üldse	23.70	26	3
Aruandekohustusliku isiku allkiri					
		L.Lood			

pidavale raamatupidajale. Raamatupidaja kontrollib aruannet ja kulutusi tõendavaid esmasdokumente nii vormiliselt (näiteks, kas komandeerimistunnistusel on lahkumise ja kohalejõudmise kuupäevad, allkirjad ja pitsatijäljendid), aritmeetiliselt kui ka sisuliselt. Kui avansiaruandele juurdelisatud komandeerimistunnistus on vormistatud ebaõigesti või puudulikult, siis tagastatakse see koos aruandega. Eriti hoolikalt kontrollitakse komandeerimispäevade arvu ning päeva- ja korterirahade arvutlust. Nii üksikarvutlustes kui ka aruande kulutuste üldsummas avastatud vead parandatakse korrekтуuri viisil. Peale kontrollimist esitatakse aruanne ettevõtte juhatajale kinnitamiseks (vt. selleks ettenähtud lahtreid aruande esiküljel). Seejärel konteeritakse esmasdokumendid aruande põhjadel ja tehakse kirjend aruande esiküljele.

Konteeritud avansiaruanded kirjendatakse žurnaalorderisse nr.7 (vt.lk.67), milles peetakse avansisummade arvestuseks ettenähtud konto nr.71 - "Arveldused aruandekohustuslike isikutega" sünteetilist ja analüütilist arvestust. Sünteetilisi arvestusandmeid kajastab žurnaalorderi viimane, kokkuvõtete rida. Analüütilist arvestust peetakse aga sel teel, et aruandekohustusliku isiku saldo kuu algul ja iga uus väljaantud avansisumma kirjendatakse žurnaalorderis eraldi reale. Hiljem kirjendatakse samale reale kulutamata jäänud avansi kassasse tagasimaksmine ja kulutused kinnitatud avansiaruande alusel (algul üldsummas ja seejärel korrespondeeruvate kontode viisi; näitena vt. 67 lk. Lood, Lembitule väljaantud avansi rbl.25.-, tagastatud jäägi rbl.1.30 ja kulutuste rbl.23.70 kirjendamist). Kuu lõpul arvutatakse välja lõppsaldod ja kirjendatakse järgmiseks kuuks avatud žurnaalorderisse algsaldodena. Seejärel tehakse käivete kokkuvõtted, võrreldakse neid teiste, seoses olevate registritega (näiteks 3.veeru summa rbl.300.- peab võrduma žurnaalorderi nr.1 6.veeru kokkuvõttega, vt.lk.60) ja kirjendatakse pearaamatusse.

Selleks, et konto nr.71 - "Arveldused aruandekohustuslike isikutega" krediidiga korrespondeeruvate kontode deebetsummade analüütiline kirjendamine oleks hõlpsam, koos-

Juuni 1961.a.

Konto nr.71 "Arveldused aruandekohustuslike isikutega"
kreeditikäive.

Avan- si- aru- ande nr.	Perekonna-, ees- ja isanimi	Sal- do kuu al- gul	Deebet- käive		Tagastatud avansi jäak		Kulutatud aruandekohustuslike summa- sid							
					Konto nr.50 Kassa		Konto nr.71 kredit ja kontode nr.05, 06, 25, 26 jne.deebetid							
					kuu- päev	sum- ma	kuu- päev	sum- ma	Kokku aru- ande alu- sel	nr.05 Toor- aine ja mater- jalid	nr. 06 Kü- tus	nr. 25 Tseh- hi- ku- lud	nr. 26 Te- hase üld- ku- lud	nr. jne.
A	B	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
14.	Kuusk, Aino Karli t.	30.-	-	-	05	5.-	25.-	25.-						
15.	Lood, Lembit Kalle p.	-	05	25.-	11	1.30	23.70					23.70		
16.	Priks, Kaarel Kalju p.	29.-	-	-	20	1.-	28.-					28.-		
17.	Priks, Kaarel Kalju p.	-	11	30.-	-	-	30.-	15.-		10.-	5.-			
jne.	jne.	31.-	jne.	245.-	jne.	7.70	163.30	10.-		80.-	28.30			45.-
	Kokku	90.-	x	300.-	x	15.-	270.-	50.-	-	90.-	85.-	jne.		45.-

Zurna al order lõpetatud 31. jaanuaril 1961.a.

Raamatupidaja S.Multer

Käibed kirjendatud pearaamatusse

Pearaamatupidaja A.Mardik

tatakse avansiaruannete andmete alusel vastavate kontode dešifreerimislehed. Alljärgnevas esitatakse konto nr.26 "Tehase üldkulude" deebetisse kirjendatava üldsumma rbl.85.- dešifreerimislehe näidis.

D e š i f r e e r i m i s l e h t .

Juuni 1961.a.

Zurnaalorderis nr.7 konto nr.26 - "Tehase üldkulud" deebetisse kirjendatud summade analüütiliseks arvestamiseks

Kirjendi alus või sisu	Summad kulukirjete viisi				Kokku ¹
	nr.1	nr.2	nr.3	jne.	
A	1	2	3	4	5
Avansiaruanne nr.15	-	-	23.70	-	23.70
Avansiaruanne nr.16	-	-	28.-	-	28.-
Avansiaruanne nr.17	-	-	-	5.-	5.-
jne.	10.-	10.-	8.30	-	28.30
Kokku	10.-	10.-	60.-	5.-	85.-

VII. ARVELDUSED RIIGIEELARVE JA MITMESUGUSTE
DEEBITORIDE-KREEDITORIDEGA.

Arveldused riigieelarvega.

NSV Liidu riigitulud kujutavad sotsialistliku riigi rahalisi ressursse, mida kasutatakse sotsialistlikuks laiendatud taastootmiseks, sotsiaal-kultuurilisteks üritusteks, riigi võimu- ja haldusaparaadi ülalpidamiseks, riikliku julgeoleku ja riigi kaitsevõime kindlustamiseks.¹ Riigieelarvetulusid klassifitseeritakse järgmiselt:

1) tulud sotsialistlikelt ettevõtetelt ja majandusorganisatsioonidelt,

2) tulud riigivaradest ja kõlvikutest,

3) laekumised riigi poolt osutatud teenuste eest,

4) elanikkonnalt mobiliseeritavad vahendid.

Sõltuvalt käesolevast teemast vaadeldakse alljärgnevas sotsialistlikelt ettevõtetelt, peamiselt tööstusettevõtetelt ja elanikkonnalt mobiliseeritavate vahendite arvestust ja sellega ühenduses olevaid arveldusi.

Tööstusettevõtetelt laekuvatest tuludest on põhilisteks käibemaks ja kasumieraldised.

1. Käibemaksu maksab tööstusettevõtte toodangult, mida ta realiseerib jaehindadega (millest on maha arvatud kaubanduslik mahahindlus) või siis tööstuse hulgihindadega (millesse on sisse arvatud käibemaks). Niisugusteks toodeteks on kõik laiatarbe-tööstuskaubad ja toidukaubad. Käibemaksu määrad kehtestab NSV Liidu Ministrite Nõukogu, kuid viimase loal ka NSV Liidu Rahandusministeerium, kooskõlastades need eelnevalt vastavate ametkondadega.

Käibemaksu arvutavad ja kannavad riigieelarvesse üle maksumaksjad ise üldiselt detsentraliseeritud korras, s.t. ettevõtte asukoha järgi. Kuid rahandusorganid võivad lubada teatavail juhtudel seda teha ka tsentraliseeritud korras, kärgemalseisva organisatsiooni kaudu. Rahandusor-

¹ Lugeia H. Siiguri õpevahendist "NSV Liidu riigitulud sotsialistlikust majandusest", Tartu 1959, lk.4-11, 16-20, 34-41, 49-57 ja 67-85.

ganite ülesandeks on järelevalve korras kontrollida maksu arvutamise õigsust ja ülekanndmise (tasumise) õigeaegsust. Käibemaksu tasuvad erinevad tootmisharude ettevõtted erinevatel tähtaegadel (näiteks kas iga päev või dekaadide, kuude jne. viisi).

Käibemaksu maksjad on kohustatud esitama rahandusorganile ettenähtud korras ja tähtaegadel maksude arvutamise aruanded ja õiendid.

Väljaarvutatud käibemaksu ja selle tasumise arvestamiseks on kontoplaanis ette nähtud konto nr.73 "Arveldused eelarvega" allkonto 1 "Käibemaks". Vastav arvestusskeem on järgmine:

Konto nr.51	Konto nr.73	Konto nr.46
Arvelduskonto	Arveldused eelarvega	Realiseerimine
	Allkonto nr.1	
	Käibemaks	

Saldo	2	1
	Käibemaksu tasumine →	Arvutatud käibemaksu arvestamine

2. Kasumieraldiste arvutamise ja tasumise korda reguleerib NSV Liidu Rahandusministeeriumi 26.augusti 1958.a. juhend nr.246 "Riiklike ettevõtete ja majandusorganisatsioonide kasumist eraldamise korras".

Riiklike tööstusettevõtete kasum on tootmisprotsessis loodud ühiskonna puhastulu üks osa rahalises väljenduses. Selle suurus sõltub põhiliselt toodangu omahinnast, toodangu realiseerimishindadest ja käibemaksu määradest. Kasumit kasutab riiklik ettevõtte ettevõttefondi moodustamiseks, käibevahendite juurdekasvuks ja kapitaalvahetuste finantseerimiseks. Kui peale seda jääb ettevõttele veel vabu vahendeid, siis võetakse need kasumieraldistena riigituludesse.

Kasumieraldised määratakse kindlaks ettevõtte tulude-kulude bilansis. Kasumieraldisi arvutavad ja maksavad ettevõtted (s.o.kasumieraldiste maksjad) ise. Neid makstakse riigituludesse kas detsentraliseeritud või tsentraliseeritud

korras, mis määratakse kindlaks NSV Liidu ja liiduvabariigi rahandusministeeriumide poolt kooskõlas vastavate ministeeriumide ja rahvamajandusnõukogudega.

Üldiselt makstakse kasumieraldisi plaanilisest kasumist, kusjuures järgnevalt tehakse ümberarvutlusi vastavalt faktilisele kasumile.

Kasumieraldiste plaanilised maksed makstakse riigieelarvesse:

1) kvartali esimese kuu 15. ja 27. kuupäevaks kummalgi 15% kvartali kasumieraldiste summast,

2) kvartali teise ja kolmanda kuu 15. ja 27. kuupäeval iga kord 17,5% kvartali kasumieraldiste summast.

Selleks, et vältida ettevõtte poolt kasumieraldiste vähem või rohkem maksmist, võrreldes ettevõtte tegeliku kasumiga, on kehtestatud kasumieraldiste kuu-, kvartali- ja aastaümberarvutlused vastavalt faktilisele kasumile. Niimelt võrreldakse faktilist kasumist lähtudes arvutatud kasumieraldiste suurust plaanilisest kasumist lähtudes juba makstud kasumieraldistega ning tehakse sel teel kindlaks summa, mis tuleb veel juurde maksta või on tegelikult rohkem makstud. Rohkem makstud summa arvatakse järgmiste maksete katteks või tagastatakse ettevõttele tema taotlusel.

Ettevõtte kuu, kvartali ja aasta tegelik kasum määratakse kindlaks raamatupidamisaruannete ja bilansside alusel. Ka ümberarvutlusi teevad maksjad ise. Rahandusorganite ülesandeks on kontrollida kasumieraldiste arvutamise õigsust ja ülekandmise tähtaegadest kinnipidamist.

Kasumieraldiste arvestamiseks jooksva aastal kasutatakse ettevõttes kontot nr.80 "Eemaldatud vahendid" allkontot 2 "Maksed eelarvesse aruandeaasta kasumist." Seega: plaaniliste ja ümberarvutluste tulemusel täiendavate maksete tegemisel tehakse kirjend:

Deebet konto nr.80 - "Eemaldatud vahendid", allkonto 2

"Maksed eelarvesse aruandeaasta kasumist"

Kreedit konto nr.51- "Arvelduskonto".

Kui ümberarvutluste tulemusel tagastatakse riigi-

eelarvest enam tasutud kasumieraldised, siis on kirjend vastupidine.

Järgmise aasta algul analüütiliste kontode avamisel kajastatakse eelmisel aastal makstud kasumieraldiste summa mitte endises allkontos, vaid allkontos 1 "Maksed eelarvesse eelmiste aastate kasumeist" (või kirjendatakse allkontost 2 allkontosse 1).

Peale aastaaruande, ühtlasi ka kasumieraldiste lõpliku summa kinnitamist tehakse kirjend:

Deebet konto nr.99 - "Kasumid ja kahjumid".

Kreedit konto nr.73 - "Arveldused eelarvega", allkonto 2
"Kasumieraldised".

Samaaegselt kajastatakse eelmise aasta avansilised maksed järgmiselt:

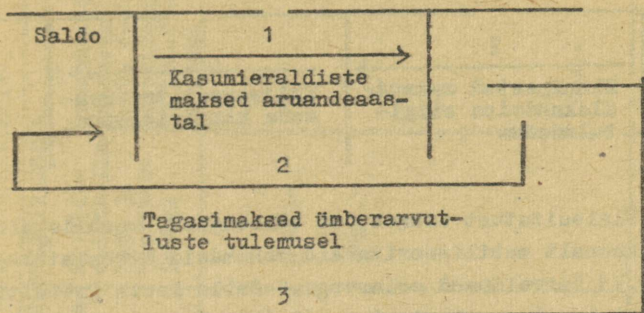
Deebet konto nr.73 - "Arveldused eelarvega", allkonto 2
"Kasumieraldised".

Kreedit konto nr.80 - "Eemaldatud vahendid", allkonto 1
"Maksed eelarvesse eelmiste aastate kasumeist."

Kontoskeemidel kajastuvad ülalnimetatud operatsioonid järgmiselt:

Konto nr.51
Arvelduskonto

Konto nr.80
Eemaldatud vahendid,
Allkonto 2
Maksed eelarvesse aru-
andeaasta kasumist

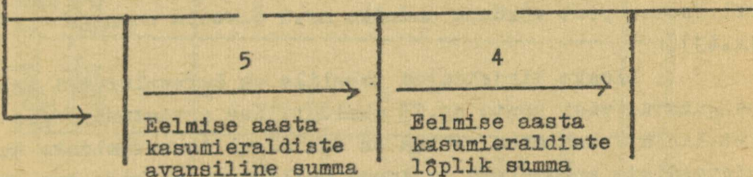

Ülekanne allkontost 2 allkontosse 1 järgmise aasta algul

Konto nr.80
Eemaldatud vahendid,
Allkonto 1
Maksed eelarvesse eelmiste aastate kasumist

Konto nr.73
Arveldused eelarvega,
Allkonto 2
Kasumieraldised

Konto nr.99
Kasumid ja kahjumid

3. Elanikkonnalt mobiliseeritavateks vahenditeks

(mille väljaarvutamine ja kinnipidamine toimub tööstusettevõttes) on tulumaks ja lastetumaks. Nende summade arvestamiseks kasutatakse konto nr.73 "Arveldused eelarvega" allkontot 3 "Muud maksed." Vastav arvestusskeem on järgmine:

Konto nr.51
Arvelduskonto

Konto nr.73
Arveldused eelarve-
ga
Allkonto 3
Muud maksed

Konto nr.70..
Arveldused töllis-
tega ja teenistu-
jatega

Saldo	2	1
	→	→
	Kinnipeetud maksude ülekandmine riigi- tuludesse	Väljaarvutatud mak- sude kinnipidamine

Ülalesitatust ilmes, et käibemaksu, kasumieraldisi ja elanikkonnalt mobiliseeritavaid vahendeid arvestatakse kontos nr.73 "Arveldused eelarvega." Selle konto krediti-
käivet peetakse žurnaalorderis nr.8 (vt.lk. 75) korrespon-
deeruvate kontode (vt.veerud 1-6) ja maksete liikide järgi
(vt.veerg A. read 1-5).¹ Žurnaalorderi kirjendite aluseks
on mitmesugused dokumendid, näiteks tölliste ja teenistuja-
te palkadest kinnipeetavate maksude kokkuvõtted, käibemaksu
arvutusandmikud, arvelduskonto väljavõtted (eelmise aasta
kasumieraldiste tagasimaksete korral) jne. Žurnaalorderi kok-
kuvõtted kirjendatakse pearaamatusse alles peale temaga seos-
tatud registritega võrdlemist (näiteks 4-nda veeru kokkuvõte
rbl.2000.- peab võrduma andmiku nr.2 6.veeru summaga - vt.
lk.43).

Lisaks kirjeldatud tabelile on žurnaalorderi lõppu
paigutatud veel konto nr.73 analüütilise arvestuse register
(vt.lk.76). Esitatud näites on kuu algul deebetsaldoks kasu-
mialaldiste enammaksed ja kreditsaldodeks eelmise kuu lõpul
riigituludesse ülekandmata jäänud tulumaks, lastetusmaks ja
käibemaks. Deebetikäive iseloomustab ettevõtte arvelduskon-
tost ülekantud makseid ja on kooskõlas žurnaalorderi nr.2
(vt.lk.42) 7.veeru summaga. Kreditikäive kajastab kuu jook-
sul riigieelarve kasuks tehtud arvestusi ja peab võrduma
žurnaalorderi nr.8 kokkuvõttega (vt.lk.75 veerg 7). Lõpp-

¹ Lisaks eespool kirjeldatud maksete liikidele on
žurnaalorderisse paigutatud viienda kirjena "Aegunud kredi-
toorne võlgnevus ja deponendid", mida käsitletakse lähemalt
86. leheküljel.

Z u r n a a l o r d e r n r. 8.
 Juuni 1961.a.
 Konto nr. 73 "Arveldused eelarvega" krediti käive.

Jrk. nr.	Kirjendi sisu ja alus	Krediti käive korrespondeeruvate kontode järgi						Kokku
		25 Tsehhi- kulud	26 Tehase üldkulud	46 Reali- seeri- mine	51 Arveldus- konto	70 Arveldu- sed töölis- tega ja teenistu- jatega	76 Arveldused mitemesu- guste dee- bitoridega ja krediti- toridega	
	A	1	2	3	4	5	6	7
1.	Tulumaks: Palgalehtede kok- kuvõte					3500.-		3500.-
2.	Lastetusmaks: Palgalehtede kok- kuvõte					2000.-		2000.-
3.	Käibemaks: Arvutusandmik			1500.-				1500.-
4.	Kasumieraldised Arvelduskonto väljavõte				2000.-			2000.-
5.	Aegunud kredi- toorne võlgne- vus ja deponen- did: Raamatupidaja õiend jne.						500.-	500.-
	Kokku			1500.-	2000.-	5500.-	500.-	9500.-

K o n t o nr.73 analüütilised andmed.

Analüütiliste kontode numbrid ja nimetused	Saldo kuu alguseks		Kõibed kuuks		Saldo kuu lõpuks	
	deebet	kreedit	deebet	kreedit	deebet	kreedit
1. Tulumaks	-	2500.-	3000.-	3500.-	-	3000.-
2. Lastetusmaks	-	1500.-	1500.-	2000.-	-	2000.-
3. Kõibemaks	-	3000.-	3500.-	1500.-	-	1000.-
4. Kasumieraldised	-	-	-	-	-	-
a) eelmistest aastatest	2000.-	-	-	2000.-	-	-
b) aruandeaastal	-	-	-	-	-	-
5. Aegunud kreditoorne võlgnevus ja deponendid	-	-	-	500.-	-	500.-
jne.	-	-	-	-	-	-
Kokku	2000.-	7000.-	8000.-	9500.-	-	6500.-

Zurnaalorder lõpetatud "30." juunil 1961.a.

Raamatupidaja S.Multer

Kõibed kirjendatud pearaamatusse

Pearaamatupidaja A.Mardik

saldod näitavad järgmisel kuul tasumisele kuuluvaid makseid.

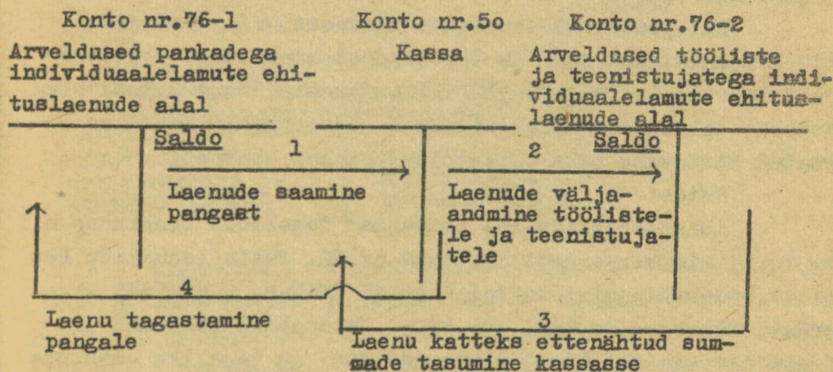
Arveldused deebitoridega ja kreditoridega.

Eespool vaadeldi materjalide hankimisel, toodangu realiseerimisel ja teenuste osutamisel tekkivaid operatsioone, vastavaid ettevõtetevahelisi arveldusvorme ja arvestuseks kasutatavaid kontosid. Kuid nimetatud kaup-materiaalsete operatsioonide kõrval esineb ettevõttel rohkesti mittekaubalise iseloomuga operatsioone. Nende arvestamiseks on kontoplaanis ette nähtud konto nr.76 "Arveldused mitmesuguste deebitoridega ja kreditoridega," mis arvestuse parema korraldamise eesmärgil on jaotatud viieks allkontoks:

Allkontos 1 "Arveldused pankadega individuaalelamute ehituslaenude alal" arvestatakse lepingu alusel pangalt individuaalelamute ehitustööde finantseerimiseks saadud laene ja nende tagasimaksmist. Sellel kontol on alati ainult kreditsaldo.

Allkontos 2 "Arveldused tööliste ja teenistujatega individuaalelamute ehituslaenude alal" arvestatakse eelmises allkontos kajastatud pangalaenude väljaandmist, nende tagastamist ja laenuprotsentide tasumist kassasse. Sellel kontol on alati ainult deebetsaldo.

Allkontos 1 ja 2 toimuvaid operatsioone iseloomustab allesitatud skeem:

Allkonto 1 ja 2 analüütilist arvestust peetakse laenusajate järgi.

Allkontos 3 "Deebitorid puudujääkide, raiskamiste ja omastamiste alal" arvestatakse rahaliste ja kaup-materiaalsete väärtuste puudujääkide tekkimises, raiskamistes ja omastamistes kui ka kaup-materiaalsete väärtuste rikkemises süüdi olevatelt isikutelt sissenõudmisele kuuluvaid summasid.

Puudujääkide, raiskamiste ja omastamiste kui ka kaup-materiaalsete väärtuste rikkemise tagajärjel väljaselgitatud kahjude arvestuses nõutakse, et selle üldsumma kirjendatakse kõigepealt kontosse nr.82 "Puudujäägid ja kaod väärtuste riknemistest." Alles peale seadusega lubatud kadude arvessevõtmist ja mahakandmist vastavatesse kontodesse kirjendatakse sissenõudmisele kuuluvad summad kontosse nr.76-3. Seejuures tuleb puudujääkide ja raiskamiste kuritahtlikkuse korral niisuguseid fakte tõestavad materjalid anda üle juurdlusorganitele ja alustada hagi hiljemalt viie päeva jooksul peale teo avastamist.

Kehtivad eeskirjad nõuavad tekitatud kahju sissenõudmist riiklikes jaehindades. Kuid ettevõtetele hüvitatakse kahju ainult tegelikus omahinnas, seepärast arvestatakse jae- ja tegeliku omahinna vahe eraldi bilansijärelmises kontos nr.7 "Kaup-materiaalsete väärtuste puudujääkide arvestus- ja jaehinna vahe".

Kui puudujääk tasutakse kassasse (s.o. jaehinnas), siis kirjendatakse jae- ja tegeliku omahinna vahe kontosse nr.73 "Arveldused eelarvega" allkontosse 3 "Muud maksed" ning kantakse hiljem üle riigituludesse. Samaaegselt kantakse nimetatud hinnavahe maha bilansijärelmisest kontost.

Näide:

Abimaterjalide laos puudujääk tegelikus omahinnas oli rbl.70.--, mis kirjendati kontosse nr.82. Peale loomuliku kaotuse rbl.11.-- mahakandmist kontosse nr.26 "Tehase üldkulud" kirjendati kontosse nr.76-3 rbl.59.--. Puudujäägi maksumus jaehinnas oli aga rbl.65.--, seega jäi jae- ja tegeliku omahinna vaheks rbl.6.--, mis kirjendati bilansijärelmisesse kontosse. Puudujääk tasuti kassasse jaehinnas. Antud näite andmed on kajastatud järgmises arvestusskeemis (vt.lk.79).

Konto nr.05	Konto nr.82	Konto nr.26
Tooraine ja materjalid	Puudujäägid ja kaod väärtuste rüknemisest	Tehase üldkulud
Saldo	1)70.-	2)11.-
	1)70.-	2)11.-
	→	→
	Puudujääk tegelikus omahinnas	Loomuliku kao mahakandmine
		3)59.-
		Konto nr.76-3 Deebit.puuduj., raiskamiste ja omastamiste alal
		Konto nr.50 Kassa
		3)59.-
		4)59.-
		4)65.-
		→
		Puudujääk tegelikus omahinnas
		Konto nr.73 Arveldused eelarvega Allkonto 3 Muud maksed
		4)6.-

Bilansijärelmine konto nr.7

Kaup-materiaalsete väärtuste puudujääkide arvestus- ja jaehinna vahe

Hinnavahe rbl.6.-
arvelevõtmise 3.
kirjendi alusel

Hinnavahe rbl.6.-
mahakandmine 4.
kirjendi põhjal

Allkontos 4 "Deponeeritud summad" arvestatakse tööliste ja teenistujate palkadest kohtu täitelehtede või määruste alusel kinnipeetud summasid, samuti tööliste ja teenistujate poolt sigeaegselt väljavõtmata jäänud palka, sotsiaalkindlustustoetusi, preemiaid jne.

Konto nr.76-4
Deponeeritud summad

Konto nr.70
Arveldused töelistega
ja teenistujatega

	Saldo
←	
Kinnipidamisele kuulu- vad summad; väljavõt- mata palga deponeeri- mine	

Allkonto 5 "Muud deebitorid ja kreditorid" arves-
tatakse ettevõtte mitmesuguseid operatsioone erinevate asu-
tuste ja isikutega, näiteks:

a) pretensioonid hankijatele (arvutusvigadest, eba-
sõigetest hindadest ja kvaliteedile mittevastavusest sõltuva-
te enammaksete korral), pretensioonid transpordiorganisat-
sioonidele saadetiste kaotsimineku ja puudujääkide tõttu
(kommertsaktide põhjal), pretensioonid pangale seoses arvel-
duskontost tehtud ekslike maksetega,

b) mittekaubalise iseloomuga operatsioonid õppeasu-
tuste ja teadusliku uurimise institutidega,

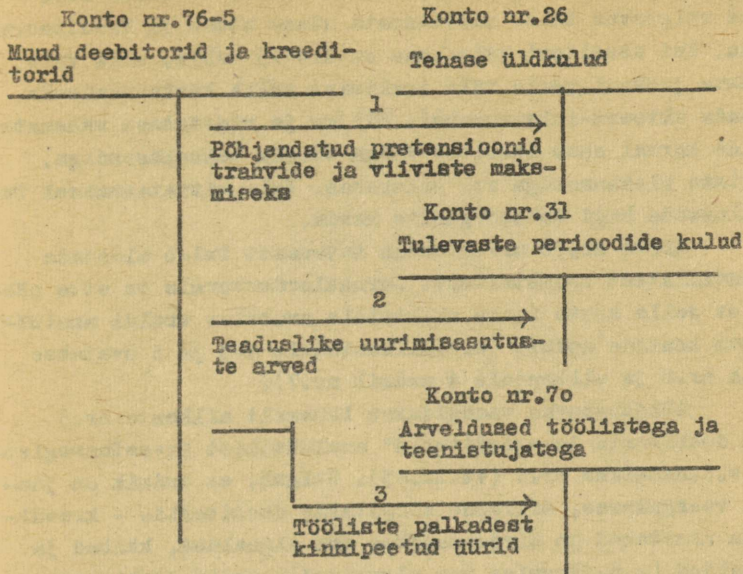
c) arveldused korteriüürnikega ja ühiselamutes ela-
vate isikutega,

d) pretensioonid trahvide ja viiviste maksmiseks,

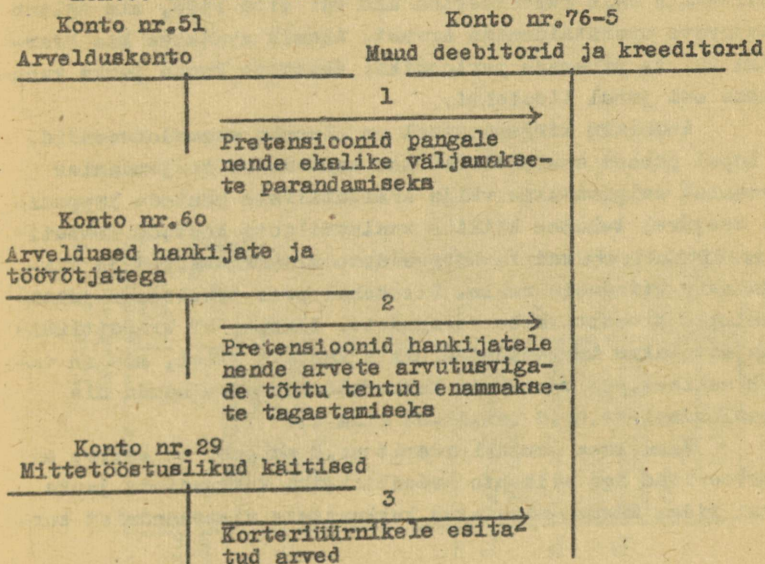
e) lasteaedadesse ja -sõimedesse võetud laste ülal-
pidamiskulude arveldused vanematega.

Alljärgnevalt iseloomustatakse kontoskeemidel mä-
ningaid selle allkonto operatsioone.

Kontot krediteeritakse:

Kontot debiteeritakse:

Mittekaubalistest operatsioonidest tekkinud debi-
toorne võlgnevus tuleb viivitamata sisse nõuda ja kreditoorne
tasuda. Kui deebitori võlasumma on üle 25 rubla, siis võib
30 päeva jooksul peale võla tekkimist selle kättesaamiseks
kasutada äktsept-inkassovormi. Hiljem ja nimetatust vähemate
summade korral saab deebitor võlga tasuda maksekäsundiga,
rahaliste ülekannetega või sularahas. Võla mittetasumisel tu-
leb alustada hagi kohtuorganite kaudu.

Konto nr.76 arvestusega tutvumist tuleb alustada
analüütilistest registritest. Žurnaallordervormis on ette näh-
tud, et selle konto igale allkontole avatakse eraldi analüü-
tiliste kontode andmik (s.o.allkontodele 1-3 ja 5 avatakse
andmik nr.8 ja allkontole 4 andmik nr.7).

Alljärgnevas vaadeldakse lähemalt allkonto nr.5
"Muud deebitorid ja kreditorid" analüütilist arvestusregist-
rit, s.o.andmikku nr.8 (vt.lk.83). Selgub, et andmik on jaot-
tatud veergudesse, millesse märgitakse deebitoride - kredi-
toride nimetused ja kirjendatakse kuu algsaldod, käibed ja
lõppsaldod (s.o.järgmise kuu algsaldod). Igale deebitorile-
kreditorile võib reserveerida üks või mitu rida, mis sõltub
loodetavate operatsioonide arvust. Andmik avatakse kas kvar-
taliks või ka pikemaks perioodiks; üksikute kuude jaoks kasu-
tatakse sel juhul lisalehti.

Andmikku kirjendamisel on aluseks esmasdokumendid.
Kuu lõpul pärast analüütilistesse kontodesse kirjendamise
lõpetamist selgitatakse välja analüütiliste kontode lõppsald-
dod. Seejärel tehakse kõikide analüütiliste kontode deebet-
ika kreditikäivete kui ka lõppsaldode üldkokkuvõtted ja kir-
jendatakse viimasele reale. Siinkohal peab tähelepanu juhti-
ma andmiku kreditikäibe veergudele. Ilmneb, et kreditikäi-
ve kajastatakse korrespondeeruvate kontode viisi, mis on va-
jalik selleks, et vastavaid kokkuvõtteid saaks kanda üle
žurnaallorderisse nr.8 (vt.lk.84 rida 4).

Vaadeldes žurnaallorderit nr.8 selgub, et selles on
reserveeritud iga allkonto kreditikäibe kokkuvõtete jaoks
eraldi rida. Pärast nimetatud kokkuvõtete sissekandmist žur-

A n d m i k nr.8.

Juuni 1961.a.

Konto nr.76 "Arveldused mitmesuguste deebitoridega ja kreditoridega"
alkonto 5 "Muud deebitorid ja kreditorid" analüütiline arvestus

Jrk. nr.	Deebitori ja krediti- tori nime- tus ja aad- ress	Saldo kuu algul		Deebe- tikai- ve	Kreeditikäive korrespondeeruva- te kontode järgi (vastavalt ž- orderile nr.8)					Saldo kuu algul		jne.	
		Dee- bet	Kree- dit		25 Teeh- niku- lud	26 Te- hase üld- ku- lud	50 Kas- sa	51 Arvel- dus- konto	70 Ar- vel- dused töö- lis- tega ja tee- nis- tuja- tega	99 Kasu- mid ja kah- jumid	Dee- bet		Kree- dit
	A	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1.	Tartu Elamu- Valitsus, Rae- koja 7	-	50.-	50.-	-	30.-	-	-	-	-	-	30.-	-
2.	Teadusl. uurim. inst., Tallinn Hobuse t.8	-	1950.-	1950.-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3.	Tehas "Prole- taar", Tallinn Kase t.6	270.-	-	-	150.-	120.-	-	-	-	-	-	-	-
	ine.	510.-	750.-	3300.-	-	100.-	200.-	3000.-	-	100.-	2000.-	2340.-	-
	Kokku	780.-	2750.-	5300.-	150.-	250.-	200.-	3000.-	-	100.-	2000.-	2370.-	-

Andmik lõpetatud "30."juunil 1961.a. Kokkuvõtted kirjendatud ž-orderisse nr.8
"30."juunil 1961.a. Raamatupidaja S. Multer

Zurnaaloorder nr.8

Juuni 1961.a.

Konto nr.76 "Arveldused mitmesuguste debitoridega ja kreditoridega"
krediti käive.

Jrk. nr.	Kirjendi alus	Krediti käive korrepondeerivate kontode järgi						jnev	Kokku
		25 Tsehhi- kulud	26 Tehase üldku- lud	50 Kassa	51 Arvel- duskon- tõ	70 Arveldu- sed töö- liste ja teenis- tujatega	99 Kasumid ja kah- jumid		
	A	1	2	3	4	5	6	7	8
	Andmikkude kokkuvõtted:								
1.	Allkontod 1 ja 2	-	-	100.-	-	-	-		100.-
2.	Allkonto 3				300.-				300.-
3.	Allkonto 4					450.-			450.-
4.	Allkonto 5	150.-	250.-	200.-	3000.-		100.-		3700.-
	Kokku	150.-	250.-	300.-	3300.-	450.-	100.-		4550.-

Zurnaaloorder lõpetatud "30." juunil 1961.a.

Raamatupidaja S. Multer

Käibed kirjendatud pearaamatusse "30." juunil 1961.a.

Pearaamatupidaja A. Märdik

naalorderisse tehakse žurnaalorderi üldkokkuvõtte. Seejärel kontrollitakse mõnede korrespondeerivate kontode (näiteks kontode nr.50 ja 51) kokkuvõtete õigsust andmikkude nr.1 ja 2 (vt.lk.59 ja 43) vastavate veeritudega. Pärast seda kirjeldatakse žurnaalorderi kokkuvõtted pearaamatusse.

Lõpuks tuleb žurnaalorderi nr.8 suhtes märkida, et sellesse on paigutatud peale konto nr.76 ka konto 73 - "Arveldused eelarvega" (vt.lk.75-76) ja veel kahe konto (mida antud õppevahendis ei vaadelda) sünteetiline arvestus.

**D e b i t o o r s e - k r e d i t o o r s e v õ l g -
n e v u s e m ä h a k a n d m i n e .**

Ettevõtte bilansis kajastavad debitoorset-kreditoorset võlgnevust peamiselt kontod nr.60 "Arveldused hankijatega ja töövõtjatega", nr.64 "Arveldused ostjatega ja tellijatega", nr.71 "Arveldused aruandekohustuslike isikutega", nr.73 "Arveldused eelarvega", nr.76 "Arveldused mitmesuguste deebitoride ja kreditoridega" jt.kontod.

Bilanssi võib võtta ainult reaalseid, raamatupidamiskirjenditest tulenevaid ja aegumata võlasummasid. Vähe-malt kord aastas inventeeritakse debitoorne ja kreditoorne võlgnevus, selle käigus kontrollitakse igaüksiku võlasumma põhjendatust, selgitatakse välja aegunud võlad ja need töö-tajad, kelle süü läbi aegumus tekkis.

Üldreegli järgi on aegumise tähtajad järgmised:

1. Riiklike ettevõtete ja asutuste, kolhooside, koo-peratiivide ja ühiskondlike organisatsioonide vahelistes vaidlustes kuni 1,5 aastat.

2. Riiklike ettevõtete ja asutuste, kooperatiivide ja ühiskondlike organisatsioonide vaidlustes eraisikutega kuni 3 aastat.

Debitoorset võlgnevust võib bilansist maha kanda järgmistel juhtumitel:

a) kui kaup-materiaalsete väärtuste puudujääkide, raiskamiste ja omastamiste korral kohus ei rahuldanud ette-võtte hagi süütõendite puudumise tõttu. Tekitatud kahju kir-

jendatakse tsehhi- või tehase üldkuludeks ülenormatiivse kaona;

b) muudel juhtudel, kui ilmneb, et võla kättesaamine on lootusetu, kirjendatakse see kõrgemalseisva organi otsusel kahjumiks;

c) kui kohtu kaudu sissenõutavate võlgade täitelehed või arbitraažikäskkirjad tagastatakse ettevõttele koos võlgniku maksujõuetuks tunnistamise aktiga, kirjendatakse niisugused võlad kahjumiteks. Kuid see ei tähenda võla täielikku annulleerimist. Võlga tuleb arvestada bilansijärelmises kontos veel 10 aasta vältel ja võlgniku varalise seisundi paranemisel esitada kohtutäiturile uuesti sissenõudmiseks.

Aegunud kreditoorne võlgnevus tuleb üle kanda riigituludesse aegumise tekkimisele järgneva kuu 15.kuupäevaks. Kui nimetatud tähtajast kinni ei peeta, tasub ettevõtte viiviseid 0,05% päevas. Viivised peab ettevõtte sisse nõudma selles süüdiolivatelt tšõtajatelt.

Kreditoorse võlgnevuse aegumisega seotud operatsioone arvestatakse järgmiselt:

Konto nr.51	Konto nr.73	Konto nr.60
Arvelduskonto	Arveldused eelarvega	Arveldused hankijate ja tšõtjatega
	Allkonto 3	
	Muud arveldused	

Saldo	2	1	Saldo
	→	←	
	Ülekandmine riigituludesse	Aegunud võla-summade arvestus	
			Konto nr. 76
			Arveldused mitmesuguste deebit. ja kreditoridega
			Saldo

VIII. PANGALAENUDE ARVESTUS.

Lühiajalised pangalaenud.

Ettevõttele kinnistatud käibevahendite suuruse kindlaksmääramisel lähtutakse nii põhi- ja abimaterjalide, pooltoodete, kütuse ja lõpetamata toodete kui ka valmistoodangu varude ning tulevaste perioodide arvel tehtavate kulutuste minimaalsetest (normatiivsetest) vajadustest. Edaspidi, vajaduse korral suurendatakse käibevahendeid peamiselt ettevõtte kasumist või erandjuhtudel täiendatakse finantseerimisega riigieelarvest.

Omakäibevahendid katavad seega vahendite minimaalse vajaduse. Kuid mitmetel, ettevõtte tegevusest tulenevatel põhjustel (näiteks tootmise sesoonsusest, materjalide ebakorrapärasest kohalejõudmisest, ärasaadetud toodangu erinevatest tasumistähtaegadest, tootmismahu üleplaanilisest suurenemisest jne.) peab käibevahendeid ajutiselt täiendama, s.o. kasutama Riigipanga lühiajalisi krediite.

Tööstusettevõtete käibevahendite kujundamisel on pangakrediitide osatähtsus võrdlemisi suur. Siinkohal võib märkida, et kõikides kaup-materiaalsetes väärtustes on pangavahendite osavõtt üle 40%, kuid üksikutes majandusharudes ja erinevates krediteeritavates objektides on osavõtuprotsent veelgi suurem.

Riigipanga lühiajalised laenud liigitatakse nende otstarbe (krediteerimisobjektide) ja krediidi kasutamisevormide järgi järgmiselt:

- 1) ülenormatiivsete materiaalse väärtuste tagatisel ja hooajalisteks tootmiskuludeks antud plaanilised laenud,
- 2) laenud käibe alusel,
- 3) laenud käibevahendite ajutiseks täiendamiseks (plaanivälised laenud),
- 4) arvelduskrediidid.

1. Ülenormatiivsete materiaalsete väärtuste tagatisel ja hooajalisteks tootmiskuludeks antavate laenude iseärasuseks on see, et nendega täiendatakse käibevahendeid, mida vajatakse plaanipäraste normatiivse ületavate tooraine ja materjalivarude moodustamiseks kui ka hooajaliste kulutuste tegemiseks.

Hooajalised, ülenormatiivsed varud tekivad peamiselt põllumajanduslikku toorainet töötlevates kerge- ja toiduainetetööstuse ettevõtetes põllumajandussaaduste varumisperioodidel. Hooajalised tootmiskulud on aga seotud tootmis- või ammutamisperioodi ettevalmistamisega (näiteks suhkru-, kala-, liha-, turba- jt. tööstusettevõtetes).

Krediteerimisobjektideks on seega nii ladudes asuvate kui ka veel teel olevate materjalide, elektri jaamade kütuse, lõpetamata toodangu, omavalmistatud pooltoodete ja valmistoodangu ülenormatiivsed kogused. Seejuures ettevõttele mittevajalikke tootmisvarusid kui ka ebakvaliteetsed ja mittekomplektset toodangut ei krediteerita. Laenu saamiseks esitatakse pangale järgmised dokumendid:

- 1) avaldus,
- 2) tähtajaline kohustus (s.o. dokument, milles võetakse kohustus tagastada laen panga poolt määratud tähtajaks),
- 3) andmik kindlustuseks olevate materiaalse väärtuste jääkide kohta.

Laenu andmisel arvestab pank selle kindlustuseks olevaid ülenormatiivseid tooraine ja materjalide ning kütuse koguseid tegelikus soetamisomahinnas, lõpetamata toodangut ja pooltooteid kas tegelikus tootmisomahinnas (kui tegelik omahind on plaanilisest madalam) või siis plaanilises tootmisomahinnas (kui tegelik omahind on plaanilisest kõrgem) ja valmistoodangut ainult plaanilises tootmisomahinnas. Antud laenu kirjendab pank harilikult ettevõtte arvelduskontosse.

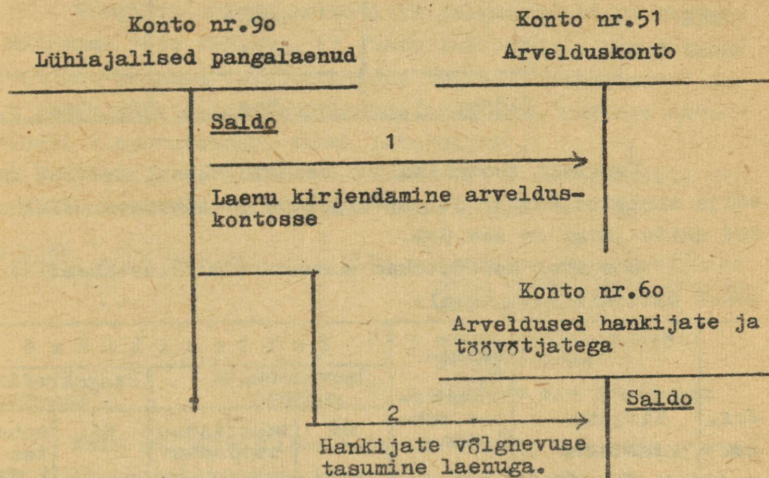
Toorainet ja materjale ning kütust krediteeritakse ainult tasutud varude osas (s.o. ülenormatiivsete varude üldsummast lahutatakse hankijate kreditoorne võlgnevus). Mõnedel juhtudel võib krediteerida ka tasumata ülenormatiivseid varusid, kuid sel juhul kirjendab pank antud laenusumma hankijate kreditoorse võlgnevuse katteks.

Kui ettevõttel on krediidi taotlemise ajal täht-

ajaks tasumata laene, siis pank uut laenu ei anna.

Laenu tasumise tähtajad määrab pank, mille juures võetakse arvesse krediteeritavate varude plaanilisi kasutamistähtaegu.

Laenude sünteetilist arvestust peetakse kontos nr. 90 "Lühiajalised pangalaenud". Laenukonto operatsioonide skeem on järgmine:

2. Laen käibe alusel on alguse saanud rasketööstuse krediteerimisest ja laienenud viimasel ajal ka kergetööstusele. Selle krediteerimisvormi rakendamisel antakse ettevõttele laenu ainult varude normatiivide piires, s.t. osa varude normatiividest kaetakse pangakrediidiga.

Lähtudes varude normatiividest ja selle katteks ettenähtud pangakrediidi osavõtu määrast, arvutatakse välja käibe alusel krediteerimise limiit, s.t. varude normatiivise osa, mida tuleb katta pangakrediidiga. Vastavate arvutuste tegemisel võetakse aluseks kvartali tootmiskulude eelarve ja käibevahendite normatiivid.

Kvartali tootmiskulude lihtsustatud näide esitatakse alljärgnevas:

Kulukirjed	Tuhandetes rublades	Protsenti- des
Tooraine ja materjalid	1600	
Kütus	650	
Kokku	2250	50
Palk	1400	
Muud kulud	850	
<u>Üldse</u>	<u>4500</u>	<u>100</u>

Kvartali tootmiskulude andmete alusel arvutab pank välja tooraine kütuse jt. materjalide osatähtsuse. Ülaltoodud näite järgi on see 50%.

Seejärel koostatakse normeeritud käibevahendite ja nende katteallikate tabel:

Jrk. nr.	Kirjete nimetused	Norma- tiiv tuhande- tes rub- lades	K a t t e a l l i k a d			
			Omavahendite osavõtt		Pangakrediidi osavõtt	
			%	tuhandetes rublades	%	tuhande- tes rub- lades
A	1	2	3	4	5	
1.	Tooraine ja materjalid	800				
2.	Kütus	400				
3.	Kokku	1200	40	480	60	720
4.	Läpetamata toodang	2700	70	1890	30	810
5.	Valmistoodang	400	70	280	30	120
6.	<u>Üldse</u>	<u>4300</u>	<u>x</u>	<u>2650</u>	<u>x</u>	<u>1650</u>

Tabeli lähteandmeteks on 1 veeru summad (s.o. normatiivid) ja 3.rea 4.veergu märgitud panga osavõtu määr. Nende andmete alusel arvutatakse 3.real 2., 3. ja 5.veeru andmed.

Seejärel selgitatakse välja panga osavõtt lõpetamata toodangu ja valmistoodangu normatiivide katmisel, mis on 30% (60x50:100) ja märgitakse 4. ja 5.rea 4.veergu. Edasi on lihtne leida omavahendite osavõtt, mis on 70% (100-30), arvutada välja vastavad summad tuhandetes rublades ja märkida need samade ridade 3. ja 5.veergu.

Seega on varude normatiivi pangakrediidiga kaetava osa üldsumma 1650 tuh.rbl. (5.veeru kokkuvõtte), mis antakse ettevõttele laenuna (kirjendatakse nn.erilaenukontosse) ja mille võrra vähendatakse põhikirjafondi (vt. vastava arvestusskeemi 1.operatsiooni samal leheküljel).

Edasi arvutatakse välja ettevõtte omavahendite arvel erilaenukontosse ülekantava makse suurus päevas:

$$\frac{2250 \times 40}{100 \times 90} = 10 \text{ tuh.rbl.}$$

2250 = tooraine ja materjalide ning kütuse kulu kvartalis tuh.rbl.

40 = omavahendite osavõtt protsentides

90 = päevade arv kvartalis

Neid nn. plaanilisi makseid tehakse iga viie päeva järel - seega tuleks kuus kanda üle 300 tuh.rbl.(30 x 10), mida kajastab skeemi 2.operatsioon.

Käibe alusel antava laenu operatsiooni skeem.

Konto nr.51
Arvelduskonto

Konto nr.90
Lühiajalised pangalaenu

Konto nr.85
Põhikirjafond

Saldo	2)300000.-	2)300000.-	1)1650000.-	1)1650000.-	Saldo
	→		→		
	3)142500.-	3)142500.-	4) 750000.-		
	→				

Konto nr.60

Arveldused hankijate ja töövõtjatega

4)750000.- Saldo

Üheaegselt plaaniliste maksetega, s.o.iga viie päeva järel reguleeritakse erilaenukontot. Alljärgnevalt esitatakse näide, milles iseloomustatakse kõikide reguleerimiste kokkuvõtet kuus:

1) esmalt selgitatakse välja toodangu realiseerimisel inkassoks antud maksenuete üldsumma ettevõtte hulginas, mis on näiteks rbl.500000.-;

2) edasi tehakse järgmised arvutlused:

$$500000 - 25000 = 475000$$

$$\frac{475000 \times 30}{100} = 142500$$

25000 = mittekrediteeritavad elemendid (kasum)

30 = omavahendite osavõtt protsentides (mille arvutus on eelmisel leheküljel)

3) väljaarvutatud rbl.142500.- kirjendatakse ettevõtte arvelduskontost laenu katteks (vt.arvestusskeemi 3. operatsiooni).

Kõik pank inkassoks esitatud hankijate maksenueded tasub pank erilaenukontost. Antud skeemis kajastab neid makseid 4.operatsioon, mille järgi summa suurus on 750 tuhat rubla.

Kaks korda kuus kontrollib pank ettevõtte plaaniliste maksete täpsust ja suurust ning hangete tegelikku mahtu. Lähtudes hankijate arvete maksumusest ja ettevõtte osavõtu määrast, tehakse kindlaks osavõtusumma suurus ja võrreldakse seda plaaniliste maksete summaga. Puuduolev summa kaetakse arvelduskontost ja vastupidi: enamaksed kantakse sinna tagasi.

Pangalt saadud krediit kaetakse tähtaegadel, mille kindlaksmääramisel lähtutakse ettevõtte käibevahendite plaanilisest käibekiirusest. Teisiti öeldes: ettevõtet krediteeritakse alates materjalide tasumise momendist kuni nendest valmistatud toodangu lähetamise momendini.

3. Laene käibevahendite ajutiseks täiendamiseks (plaaniväliseid laene) võib ettevõtte saada ajutiste, temast mitteolenevate maksuraskuste tõttu, näiteks:

a) kui hankijate ebakorrapärased materjalisaadetised põhjustasid materjalivarude ülenormatiivsuse;

b) kui maksuraskustes olevatele ostjatele valmis- toodangu lähetamise katkestamine kui ka ajutiste transpordiraskuste tekkimine põhjustasid valmistoodangu laoseisude ülenormatiivsuse.

Vaadeldavate laenudega abistatakse ka hästi tähta- vaid ettevõtteid sel juhul, kui täiendavate käibevahendite vajadus tekkis seoses tootmisplaani ületamisega.

Laenu saamiseks esitatakse pangale avaldus, milles selgitatakse ühtlasi ajutiste finantsraskuste põhjused. Avaldusele lisatakse juurde tagatiseks olevate materiaalsete va- rude koostise ja maksumuse õiend. Hiljem esitatakse kredi- teerivate objektide laoseisude õiendid iga 15 päeva järel.

Antud laenu kirjendab pank harilikult ettevõtte ar- velduskontosse ja ka laenu tasumine toimub sealt.

4. Arvelduskrediitideks nimetatakse teel olevate arveldusdokumentide tagatisel, akreditiivide ja erikontode avamiseks, limiteeritud tšekiraamatute ostmiseks, vastasti- kuse tasaarvestuse saldo katmiseks, s.t. mitmesuguste arvel- dusoperatsioonide tegemiseks saadud laene.

T e e l o l e v a t e a r v e l d u s d o k u - m e n t i d e t a g a t i s e l s a a d u d l a e n ü n ü h e k s e n a m l a v i n u d a r v e l d u s k r e i d i d i k s . K r e d i t e e r i m i s o b j e k t i k s o n s e l j u h u l h a n k i j a (m ü ü j a) i n k a s s o k s e s i t a t u d m a k s e n õ u d e d .

Laenu tagatiseks võetakse ainult neid arveldusdoku- mente, mis on pangale esitatud hiljemalt kolme päeva jooksul peale toodangu ärasaatmist või üleandmist; erandjuhtudel (näi- teks panga asukoha kauguse tõttu) võib seda tähtaega piken- dada 5-7 päevani. Selle nõude rakendamisel tagatakse arvete viivitusteta väljakirjutamine, maksenõuete vormistamine ja nende panka üleandmine, samuti tugevdatakse ettevõtte finant- silist seisundit.

Arveldusdokumentide tagatisel antava krediidi suu- rus ise erineb mõnevõrra inkassoks antud lähetatud toodangu

maksumusest ettevõtte hulgihinnas (on sellest väiksem), sest nn. mittekrediteeritavate elementide (s.o. kasumi ja käibemaksu) võrra vähendatakse laenu. Järelikult krediteeritakse toodangu maksumust plaanilises täisomahinnas ja peale selle veel ostja arvel tehtud transpordi-, pakke- ning taarakulusid. Vastav krediteerimise (või mahaarvutluse) määr protsentides arvutatakse välja iga kvartali algul pangale esitatud plaaniliste andmete alusel.

Laenu tähtaaja määramisel võetakse teiselinnaliste operatsioonide puhul arvesse maksedokumentide kahekordset liikumisaega hankijat ja ostjat teenindavate pangafiliaalide vahel, dokumentide töötlemisaega pangafiliaalides ja lõpuks aktseptomiseks ning tasumiseks ettenähtud aega. Samalinnaliste arvelduste korral antakse laenu kolmeks päevaks, kui hankijat ning maksjat teenindab sama pangaosakond, või neljaks päevaks, kui neid teenindavad erinevad pangaosakonnad.

Kui ostjat teenindavalt pangalt saabub teadaanne maksenguete mittemaksmisest (s.t. maksejõuetusest), peab hankija neid kajastama eraldi, s.o. tähtjaks tasumata lähetatud toodanguna. Seesugused maksengud eemaldab pank laenu tagatisest.

Perioodiliselt, harilikult kaks korda nädalas, kontrollib pank laenu kindlustuseks olevaid maksedokumente, võrdleb selle üldsummat laenu suurusega ja selgitab välja tulemus (kas suurendada või vähendada laenu). Seesuguse tegevuse ehk laenukonto reguleerimise näide on esitatud alljärgnevas:

1. Teelolevate dokumentide tagatisel antud laenu summa 15.VI 1961.a. 210 tuh.rbl.
2. Laenu kindlustuseks olevate arveldusdokumentide maksumus (hulgihindades koos transpordikuludega) 250 tuh.rbl.
3. Laenu kindlustuseks olevate maksedokumentide maksumus peale mittekrediteerivate elementide mahaarvamist 10% ulatuses 225 tuh.rbl.
4. Laenu suurendamine 15 tuh.rbl.

Laenu suurendamisel kirjendab pank selle ettevõtte arvelduskontosse:

Konto nr.90	Konto nr.51
Lühiajalised pangalaenud	Arvelduskonto
S: 210000.-	
1) 15000.-	1) 15000.-
Laenu saamine (suurendamine).	

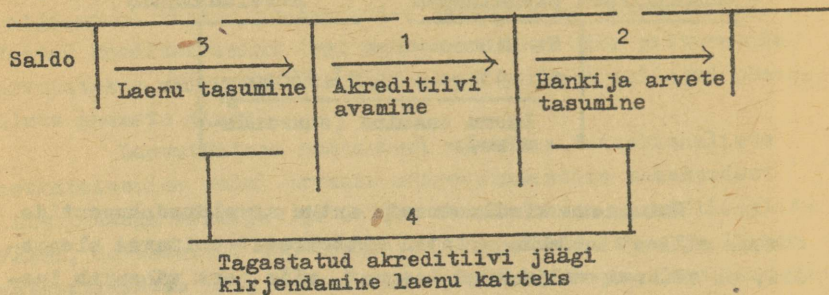
Kui laenu kindlustuseks antud arveldusdokumentide summa, millest on maha arvatud mittekrediteeritavad elemendid, on väiksem väljaantud laenust, siis pank vähendab laenu arvelduskonto vahendite arvel.

Laenu akreditiivi avamiseks antakse ostjatele. Selle laenuga täiendatakse ettevõtte vahendeid, mis akreditiivi kestuse jooksul oleksid eemaldatud.

Kui akreditiiv avatakse posti teel, siis antakse laenu 10 päevaks, millele lisatakse veel juurde kahekordne dokumentide liikumise aeg postil hankijat ja ostjat teenindavate pangafiliaalide vahel. Telegraafi teel avamisel lisatakse juurde ainult ühekordne posti teel ärasaadetud dokumentide kulgemise aeg.

Akreditiiviks saadud laen kaetakse ettenähtud tähtajal arvelduskontost, kuid ainult akreditiivist väljamakstud summade ulatuses. Ülejäänud laenusummat, mis peab võrduma kasutamata akreditiiviga, pikendatakse veel 10-ks päevaks. Teise tähtaja saabumisel kaetakse laenu samuti akreditiivist väljamakstud summade ulatuses ja jääki võib pikendada veelkord 10-ks päevaks. Lõplikult tagastatud akreditiivi jääk kirjendatakse akreditiivi avamiseks saadud laenu katteks. Vastavaid operatsioone iseloomustab järgnev skeem:

Konto nr.51	Konto nr.90	Konto nr.55-2	Konto nr.60
Arvelduskonto	Lühiajalised pangalaenud	Akreditiivid ja veosekäibe eri-kontod	Arveldused hankijatega ja töövõtjatega

Analoogiliselt arvestatakse erikonto avamiseks laene.

Laenu limiteeritud tšekiraamatu ostmiseks võib Riigipank anda kuni kümnepäevaseks vajaduseks tähtajaga kuni 30 päeva. Ettevõtte maksuraskuste puhul (näiteks tähtajaks tasumata laenude esinemisel) nimetatud laenu ei anta. Laenu saamisel kooskõlastatakse pangaga ka tasumise tähtajad (mida tuleb teha mitte harvem kui kord nädalas). Laen kaetakse ainult nende summade ulatuses, mis esitati hankijatelt tasumiseks.

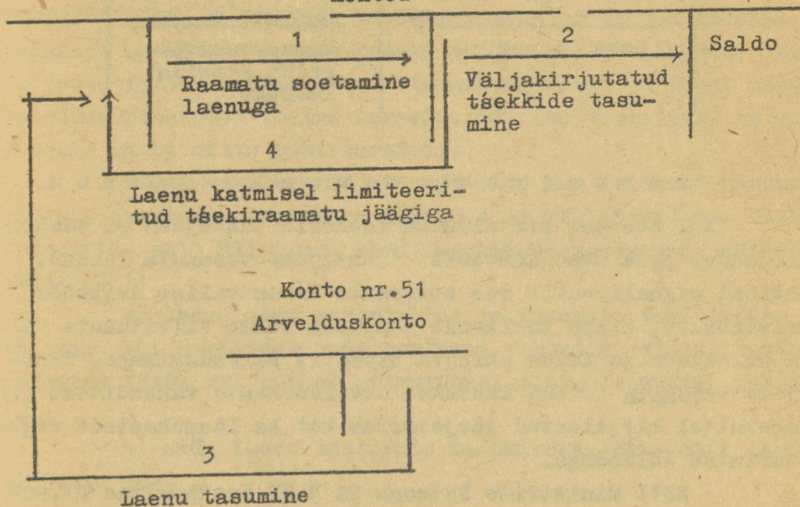
Limiteeritud tšekiraamatu jäägiga võib Riigipank katta tšekiraamatu soetamiseks saadud laenu ehk kirjendada arvelduskontosse.

Vastavaid operatsioone iseloomustab järgnev skeem:

Konto nr.90
Lühiajalised pangalaenu-
nud

Konto nr.55
Muud pangakontod
Allkonto 2
Akreditiivid ja
veosekäibe eri-
kontod

Konto nr.60
Arveldused hanki-
jatega ja töö-
võtjatega

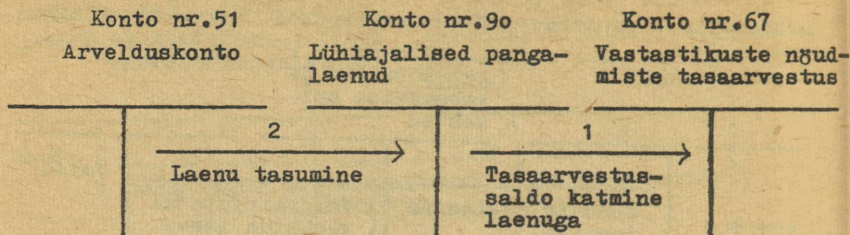

Laenu vastastikuste nõudmisteta tasaarvestuse saldo katmiseks antakse tasaarvestusest osavõtvale ettevõtetele (vt.lk.36) kuni 20 päevaks. Seejuures üldreegli kohaselt ei sõltu laenu saamine arvelduste olukorrast teiste laenude osas. (Kui ettevõttel oli siiski tähtajaks tasumata laene viimase kümne päeva jooksul süstemaatiliselt, siis laenu tasaarvestuse saldo katteks ei anta).

Juhul, kui hästi tõstavad ettevõtte ei saanud panga-laene tasuda õigeaegselt ostjate maksejõuetuse tõttu, võib pank anda vaadeldavat laenu esialgu 30 päeva jooksul.

Laenu kaetakse iga päev arvelduskonto nende vahenditega, mis jäävad üle peale kõikide tähtajaliste ja möödunud tähtajaga kohustuste tasumist. Laenuoperatsioonide arvestus-

skeem on järgmine:

T ä h t a j a k s t a s u m a t a l a e n u d .

Kui eespool kirjeldatud laenusid tähtajaks ei tasuta, kirjendab pank need kontosse: "Tähtajaks tasumata laenud." Ühtlasi signaliseerib see ettevõtte finantsilise seisundi halvenemist, mille tekkimise põhjused tuleb viivitamata välja selgitada ja leida abinõud olukorra parandamiseks. Tähtajaks tasumata laenud kaetakse arvelduskonto vahenditest ll. leheküljel kirjeldatud järjekorras kui ka laenukontode reguleerimise saldodega.

NSVL Ministrite Nõukogu ja NLKP Keskkomitee 21.augusti 1954.a. määruses tunnistati kuni selle ajani kehtinud krediteerimiskord ebaõigeks, sest pank rakendas nii hästi kui ka halvasti töötavatele ettevõtetele samasuguseid tingimusi. Seetõttu juhtus sageli, et hästi töötav ettevõtte ei saanud ajutistest raskustest ülesaamiseks vajalikku pangakrediiti; samaaegselt ei mõjutatud aga halvasti töötavat ettevõtet küllaldaselt.

Käesoleval ajal on NSVL Riigipangale antud õigus neid ettevõtteid, kes ei täida omahinna alandamise ja kasumiplaani ega säilita oma käibevahendeid, üle viia krediteerimise ja arvelduste erirežiimile. Seesugust ettevõtet krediteeritakse ainult siis, kui kõrgemalseisev organ garanteerib pangalaenude tähtajalise tasumise. Pangal on õigus nõuda, et erirežiimile üleviidud ettevõtte kasutaks samalinnalistes arveldustes ainult panga poolt aktsepteeritud maksekäsureid või limiteeritud tšekiraamatu tšekke ja teiselinnalistes

arveldustes akreditiivi. Samuti võib pank keelata lattu saabunud materjalide (välja arvatud kiiresti riknevate) kulutamist enne nende tasumist.

Kui erirežiimile üleliidud ettevõtte kuue kuu jooksul oma tegevust ei paranda, võib Riigipank tunnistada selle maksejõuetuks, katkestada krediteerimise, keelduda andmast sularaha pakulisteks vajadusteks väljaspool järjekorda, välja jätta vastastikuste nõuete tasaarvestusest ja isegi hakata müüma ettevõtte teatud varasid, näiteks tooraineid ja materjale (kuid mitte põhivahendeid).

Hästi tegutsevaid ettevõtteid, kes täidavad kasumiplaani, omahinna alandamise ülesande ja säilitavad oma käibevahendeid, võib Riigipank krediteerimisel soodustada näiteks järgmiselt:

a) anda laene materjalide ja teenuste tasumiseks ka siis, kui arvelduskontos puuduvad vahendid ostjate mittemaksmise tõttu või muudel ettevõtetest mitteolenevatel põhjustel;

b) anda laenu tőttasude maksmiseks, pikendada laenu tähtaega jne.

Lühiajaliste pangalaenude arvestus.

Laenude arvestust peetakse kontos nr.90 "Lühiajalised pangalaenud." Arvestuse aluseks on laenukontode väljavõtted, mida kasutatakse nii analüütilisteks registriteks kui ka sünteetiliseks kirjendamiseks. Pärast väljavõttes esinevate summade kontrollimist konteeritakse ainult kreditooperatsioonid, tehakse kirjend ja kirjendatakse žurnaalorderisse nr.4 (vt.lk.100). Iga laenuliigi väljavõtte kirjendatakse žurnaalorderis eraldi reale. Kõigi väljavõttete algsaldode ja deebetikäivete kokkuvõtted (s.o.sünteetiline algsaldo ning deebetikäive) kirjendatakse samuti žurnaalorderisse (vt. vastavaid ridu). Nende andmete alusel arvutatakse lõppsaldo ja märgitakse žurnaalorderisse. Selle summa õigsust tuleb aga kontrollida žurnaalorderi järgmise abitabeli kokkuvõttega:

Z u r n a a l o r d e r nr.4.

Juuni 1961.a.

Konto nr.90 "Lühiajalised pangalaenud" kreditikäive.
Saldo kuu alguseks rbl.15000.-

Jrk. nr.	Pangaväljavõtte kuupäev (ehk aeg, mille vältel teda kasutati)	Kreditikäive korrespondeerivate kontode järgi							Kokku pangaväljavõtte alusel
		45 Lähetatud kaubad, tehtud tööd ja teenused	51 Arvelduskonto	55 Muud pangakontod	60 Arveldused hankijatega ja töövõtjatega	67 Vastastikuste nõudmistega tasalaenus	90 Lühiajalised pangalaenud	jne.	
	A	1	2	3	4	5	6	7	8
1.	1.-5.VI 61.-Laen käibevahendite ajutiseks täiendamiseks		5000.-				3000.-		8000.-
2.	1.-5.VI 61.-Laen teelolevate arveldusdokumentide tagatisel		10000.-				7000.-		17000.-
3.	1.-5.VI 61.-Laen akreditiivi avamiseks			2500.-					
	jne.				150000.-		15000.-		165000.-
	Kokku		15000.-	2500.-	150000.-		25000.-		190000.-

Deebetikäive pangaväljavõtete alusel rbl.35000.-

Saldo kuu lõpuks

rbl.170000.-

Konto nr.90 analüütilised andmed¹.

Laenuliigid	Saldo kuu lõpuks
Tooraine ja materjalide tagatisel saadud laenud	-
Kütuse tagatisel saadud laenud	-
jne.	
Teelolevate arveldusdokumentide tagatisel saadud laen	120 000.-
Akreditiviide ja erikontode avamiseks saadud laenud	2 500.-
Töötasude maksmiseks saadud laenud	-
Ajutisteks vajadusteks saadud laenud	10 000.-
Tähtajaks tasumata laenud	38 000.-
Kokku	170 000.-

P i k a a j a l i s e d p a n g a l a e n u d .

NLKP XXI kongressi resolutsioonis öeldakse, "et seitsme aasta plaani eduka täitmise ning kommunismi materiaalse tehnilise baasi loomise otsustavaks tingimuseks on uue tehnika laialdane juurutamine, tootmisprotsesside komplekssed mehhaniseerimine ja automatiseerimine."²

Uue tehnika juurutamine, tootmisprotsesside mehhaniseerimine, automatiseerimine ja ratsionaliseerimine on aga seotud kuludega, mida ettevõtte ei saa teha käibevahendite arvel. Seepärast on suure tähtsusega järgmised, selleks otsustamiseks väljaantavad pikaajalised pangalaenud:

a) laenud uue tehnika juurutamiseks, tootmistehnoloogia mehhaniseerimiseks ja parandamiseks, tootmisprotsesside ratsionaliseerimiseks ja intensiivistamiseks;

b) laenud laiatarbe-, tööstus- ja toidukaupade

¹ Andmed kirjendatakse tabelisse pangaväljavõtetest.

² Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei XXI kongressi resolutsioon seltsimees N.S.Hruštšovi ettekande "NSV Liidu rahvamajanduse arendamise kontrollarvud aastaks 1959-1965" põhjal, Tallinn 1959, lk.14.

tootmise laiendamiseks ning toodangu kvaliteedi ja elanikkonna elutarbelise teenindamise parandamiseks.

Uue tehnika juurutamiseks antakse ettevõtetele laene kuni kaheks aastaks, kuid mitmetes rasketööstusharudes isegi kolmeks aastaks tingimusel, et tehtud kulud tasuksid end selle aja jooksul saadud säästuga.

Laiatarbekaupade tootmise laiendamiseks antakse laene harilikult kuni üheks aastaks, paljudel juhtudel isegi kaheks-kolmeks aastaks, kui kindlustatakse, et need kaetakse rakendatud abinõude tulemusel saadud täiendava kasumiga.

Laenu saamiseks esitab ettevõtte pangale sellekohase taotluse koos tehtavate kulutuste üldsumma eelarvelis-majanduslikkude ja efektiivsuse arvutlustega.

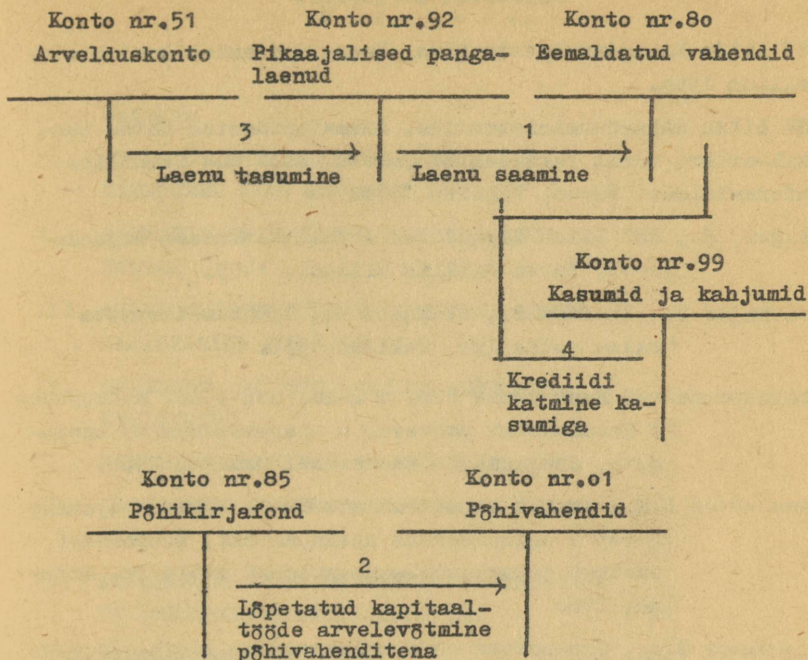
Saadud laen arvestatakse ettevõttes kontos nr.92 "Pikaajalised pangalaenud."

Kui laen oli ette nähtud kapitaalmahutusteks, siis debiteeritakse saadud summaga kontot nr.80 "Eemaldatud vahendid (vt. 103 lehekülje arvestusskeemi 1.operatsiooni). Laenuga soetatud kiiresti kuluvad ja väheväärtuslikud esemed arvestatakse tavalises korras samanimelises kontos.

Selle järgi, kuidas lõpetatakse ja eksploatatsiooni antakse kapitaaltõid, võetakse vastavad objektid arvele kontos nr.01 "Põhivahendid" (vt.skeemi 2.operatsiooni).

Laen tasutakse ettenähtud tähtajal arvelduskontost (vt. skeemi 3.operatsiooni).

Peale aastabilansi kinnitamist kaetakse tasutud laen eelmise aasta kasumist (vt. skeemi 4.operatsiooni).

Ka pikaajaliste laenude arvestust peetakse žurnaal-
 orderis nr.4, mille registrid on analoogilised lühiajaliste
 laenude registritega.

Касutatud kirjandus.

NSV Liidu Rahandusministeerium, Raamatupidamise kontoplaan, Tallinn 1960.

NSV Liidu Rahandusministeerium, Raamatupidamise ühtse žurnaal-orderi vormi rakendamise juhend, ENSV RMV Tehnilise Informatsiooni Büroo, Tallinn 1961.

Siigur, H., NSV Liidu Riigitulud sotsialistlikust majandusest, Tartu Riiklik Ülikool, 1959.

Seleznjov S., Šneivas P., Merkulov M., Тѳѳстusettevѳtte raamatupidamine, Tallinn 1957.

Государственный Банк Союза ССР, № 2-28, май 1960. Инструкция о безналичных расчетах и кредитовании по операциям, связанным с расчетами, Москва, 1960.

Грингартен Л.М., Альбом наглядных пособий по бухгалтерскому учету в промышленных предприятиях, Всесоюзный заочный финансово-экономический институт, Москва, 1960.

Голощанов В.А., Справочник по бухгалтерскому учету, Госфиниздат, 1957.

Коллектив авторов, Курс бухгалтерского учета и анализа баланса, Госстатиздат, 1960.

Маргулис А., Бухгалтерский учет в отраслях народного хозяйства СССР, Госфиниздат, 1959.

Пронин И.Ф., Рапопорт И.Ю., Штукмейстер Т.А., Расчетные и текущие счета в Госбанке, Госфиниздат, 1958.

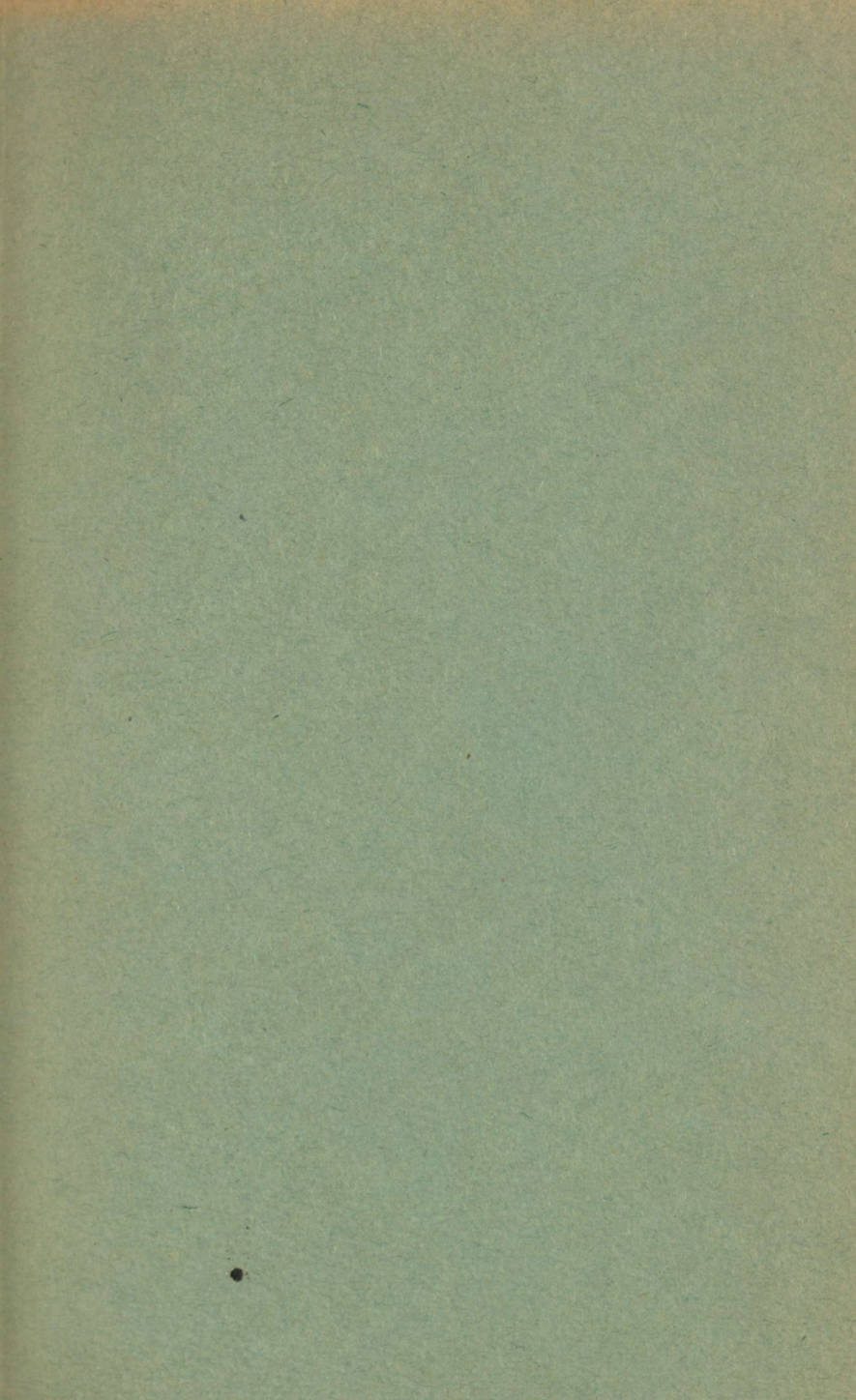
Селезнев С., Единая журнально-ордерная форма счетоводства, Госфиниздат, 1960.

Жебрак М.Х., Курс промышленного учета, Госстатиздат, 1960.

Шенков С.А., Бухгалтерский учет в промышленности, Госфиниздат, 1961.

S i s u k o r d.

	lk.
Saateks	3
I. ARVELDUSOPERATSIOONIDE ARVESTUSE ÜLDNÕUDED NING OTSTARVE	4
II. ARVELDUS-JA JOOKSVAD KONTOD RIIGI- PANGAS	6
III. ARVELDUSKONTO OPERATSIOONID JA NENDE KAJASTAMINE KONTODES	11
IV. ARVELDUS- JT. PANGAKONTODE ARVESTUS- REGISTRID	41
V. KASSAOPERATSIOONID JA NENDE ARVESTUS	53
VI. ARVELDUSED ARUANDEKOHUSTUSLIKE ISIKU- TEGA	63
VII. ARVELDUSED RIIGIEELARVE JA MITMESUGUS- TE DEEBITORIDE-KREEDITORIDEGA	71
VIII. PANGALAENUDE ARVESTUS	89

sesti
Hind 20 kop.

A

24595

211286

TÜ RAAMATUKOGU

1 0300 00359902 6

Lehekülg	Rida	On	Peab olema
24	2. alt	tasuge meile	tasuge meie
28	10. ülevalt	arveldusele märkida	avaldusele mär- kida
41	tabel	100.-	1000.-
60	7. ülevalt	andmikule nr.1	andmikule nr. 2
84	9. alt	ka krediti- käivete	ja krediti- käivete

Lehekülgede numbrid sulgudes olevates viidetes arvestada kahe võrra suurematena.

Täiendavalt lehekülgedele 56 - 57. Seoses arvestuse lihtsustamisega on kassaoperatsioonide määrustikku muudetud mitmel korral. Nii on Riigipanga vastava kirjaga lubatud kassaorderite registreerimisžurnaali kasutamine ära jätta.